

TOPPEN AV ISFJELLET

**HUNDRE HOGSTER OG ANDRE INNGREP
SOM ALDRI SKULLE VÆRT
GJENNOMFØRT**

Som å smadre Osebergskipet med slegge. Fra Vikåsen ved Follsjå i Notodden.

Forsidebildet:

Som å smadre Osebergskipet med slegge

På Vikåsen, ved vannet Follsjå i Notodden, ble internasjonalt verdifull skog med røtter i middelalderen smadret, og tømmeret sertifisert og solgt som «bærekraftig». Hogsten ble utført av NORTØMMER og sertifisert av DNV (Veritas). På befaring med Aftenposten sommeren etter ble det funnet 6 rødlistearter i hogstavfallet. De svært verdifulle *keloelementee* – furutrær som har overlevde flere skogbranner og stått i skogen i mange hundre år – var meiet ned og brukt som kjøreunderlag for maskinene. Denne og andre hogster i unike naturskoger er miljøkriminalitet på høyde med å smadre Osebergskipet med slegge. Verdiene som er gått tapt kan ikke gjenskapes.

TOPPEN AV ISFJELLET

**HUNDRE HOGSTER OG ANDRE INNGREP
SOM ALDRI SKULLE VÆRT
GJENNOMFØRT**

Forord

Denne rapporten dokumenterer 100 hogster og andre inngrep i verdifulle skoger som ikke skulle vært foretatt. Flere av dem er rene lovbrudd, andre brudd med sertifiseringsreglene og atter andre et resultat av skognæringens manglende kjennskap til naturverdiene. Alt sammen i skarp kontrast til det bildet næringen hele tiden forsøker å skape av en «bærekraftig skogforvaltning».

Næringens unnlattelse av å registrere naturverdier (se rapporten «Skognæringens grove tillitsbrudd») fører til at store deler av våre siste naturskoger snauhogges. Dette er på grensen til grov miljøkriminalitet og et tillitsbrudd i forholdet til enkeltskogeiere, kunder, beslutningstakere og allmennheten. Og det er en trussel mot den skognaturen de har tilkjempet seg forvaltningsretten til.

Eksempelene i denne rapporten er samlet inn fra Naturvernforbundets lokallag, aktive og støttespillere, stedvis supplert med informasjon fra biologiske fagmiljøer. Materialet har hatt en til dels svært uensartet form, og er derfor forsøkt gitt en mer kortfattet og homogen presentasjon – så langt dette har latt seg gjøre uten tap av hovedkonklusjonene. Rapporten er ikke resultat av noen systematisk undersøkelse, og resultatene er således bare toppen av et isfjell. Daglig ser vi hogster som ikke er «bærekraftige» eller innenfor naturens tålegrenser.

I en tid der FN, med tilslutning fra Norge og et stort antall andre land, går inn for bevaring av 30 % av all natur og tar til orde for en omfattende restaurering av degenerert natur, er det et stort problem at skognæringen – den næringen som i størst grad bidrar til at arter havner på rødlistene – får fortsette uten en sterk offentlig kontroll i form av søknadsplikt for hogst, offentlig oppsyn og forvaltning i stedet for privat sertifisering, og alene får bestemme hva som skal vernes av de mest verdifulle restene av de siste naturskogene.

Naturvernforbundet tror at mange enkeltskogeiere deler våre synspunkter og ønsker reelle valgmuligheter vedr. forvaltningen av sin skog. Tømmernæringens ubegrensede inntjeningsønsker står i veien for disse ønskene, og gir seg utslag i en rovdrift i våre siste naturskoger. Flatehogstskogbruket, med etterfølgende etablering av ensaldrete industriskoger med kort levetid, er til hinder for et mer natur- og klimavennlig skogbruk, og skog som er mer robust mot klimaendringene og for en bedre privat- og samfunnsøkonomi i skogbruket. Det er et opplagt behov for et paradigmeskifte i skogen.

Naturvernforbundet krever kunnskapsbasert forvaltning i form av uavhengige naturregistrering av all skog aktuell for hogst, søknadsplikt og allmenn medvirkning i skogforvaltningen og at lover og demokratiske regler må overta for privat sertifisering og det selvdømmeregimet næringen har fått lov å utvikle gjennom tiår.

Februar 2022.

Naturvernforbundets Skogutvalg

Innhold

INNLEDNING	7
Norsk skogpolitikk og forvaltning	7
Resultatet	9
Rødlista.....	9
Gammel naturskog	9
Hogstformer	10
Hva svikter? Hvorfor går det galt?	10
Bukken og havresekken. “Frihet under ansvar”	10
Manglende kunnskap.....	10
Næringskulturen	11
Ryggmargsreflekser mot plukkhogst	11
Tiltak som kan bedre den økologiske tilstanden i skog.....	11
EKSEMPLER PÅ HOGSTER SOM ALDRI SKULLE VÆRT GJENNOMFØRT	13
Politianmeldelser i Trøndelag	14
Røsdalen, Orkland kommune. Brudd på lover og forskrifter og på Norsk PEFC-standard ved skogsdrift i	14
Stjørdal. Hogst i hønschauklokalitet	17
Skogsdrift i Indre Fosen førte til omfattende nedslamming av elvemusling	18
Skogsdrifter i Nordland	20
Hauan	20
Trones skog	21
Tap av naturskog i Telemark.....	22
Flatehogst på Vikåsen i Notodden kommune	22
Flatehogst på Snipåsen i Notodden kommune	24
Flatehogst på Flæun i Notodden kommune.....	26
Haukvik i Midt-Telemark. Pålagt naturregistrering sabotert av AT Skog.....	28
Flatehogst ved Digeråi-Bosli, Notodden kommune	30
Flatehogst ved Børtevatn, Midt-Telemark kommune	31
Skogbruket herjer i Buskerud.....	34
Flatehogst av kalkfuruskog i kartstlandskap langs Lauerveien og rundt Karlslauar gård, Kongsberg kommune	34
Flatehogst av svært gammel sandfuruskog på sandterrasene på Labro, Kongsberg kommune	36
Hogst i svært gammel sandfuruskog ved Kongsgårdsmoen, Kongsberg	37
Hogst av nasjonalt verneverdig skog. «Såsenskogen», Øvre Eiker.	38
Hogst i nasjonalt verneverdig skog. «Brekkeskogene», i Øvre Eiker	41
Snauhogst av gammelskog, Høgtidsåsen vest, Modum.	45

Flatehogst av eldre kalkskog ved Hornvollen, Øvre Eiker.	46
Flatehogst av skog med store naturkvaliteter. Hallingstua, Modum.	50
Flatehogst ved Godfarfossen i Nore og Uvdal kommune	52
Flatehogst og ulovlig bygging av traktorvei/driftsvei ved Gjuva i Flesberg kommune...	54
Kjærбуhovda	56
Osломarka – like ille om resten av landet	57
Kompetansestrid i Nordre Follo kommune	57
Heikampen, Oslo kommune	59
Flere flatehogster sør for Spålen-Katnosa naturreservat, Ringerike kommune.	61
Et lite lysglimt: Artsprikker redder skog	62
Nøkkelbiotop i Østfold	63
54 nøkkelbiotoper rasert i Aremark og Marker (Østfold)	63
Flatehogst i levested for trua art nordøst for N. Busterudtjern, Aremark	64
HOGST AV RANDSONER: BRUDD PÅ VANNRESSURSLOVEN.....	65
Vannressursloven brytes på Hadeland (der også!)	66
Bilder fra Åssjøbekken ved Mylla.....	66
Kantsonehogst i Kalvedalen, Jevnaker.....	69
Nok en kantsonehogst; Galtetalen i Lunner	70
GRØFTING OG MARKBEREDNING	72
Eksempler på naturskadelige skogbrukstiltak i Innlandet	73
Grasberget i Elverum kommune: Nygrøftinga av myr.....	73
Vang almenning, Hamar kommune: Nygrøfting av myr, graving i bekkedar og markberedning i sumpskog	76
Østersjøen, Åmot kommune: Markberedning	80
Skog- og myrgrøfting i Østfold.....	82
Hogst og grøfterensk på Fuglenesseter i Rakkestad kommune.....	83
VEGBYGGING	85
4 veisaker i Bergensområdet	86
Skogsbilveier på Fanafjellet, Bergen kommune	86
Skogsbilveier i Hylkje/Hordvik, Bergen kommune	88
Skogsbilveier på Rødlandshaugen, Osterøy kommune.....	90
Skogsbilvei ved Smogakampen i Bergen kommune	93
NOA kjemper mot nye skogsbilveier i Marka	96
NATURVERNFORBUNDETS KRAV.....	97

INNLEDNING

Gjennom mer enn tre tiår har Naturvernforbundet kjempet mot skognæringens ødeleggelser av de siste naturskogene og myndighetenes stadig tiltakende tendenser til å overlate alt miljøansvar til næringen. Dette arbeidet står på ryggen til den formidable mobiliseringen som skjedde på 60-, 70- og 80-tallet mot flatehogster og veibygging – særlig i Oslomarka.

Flatehogst og veibygging er kjernen i skogbrukets miljøutfordringer. Før krigen foregikk hogstene med plukkhogst/utvalgshogst, som resulterte i et kontinuerlig, ofte flersjiktet skogbilde. Selv om utnyttelsen til tider og i regioner kunne være meget stor, var variasjonen i påvirkning på artenes side – det fantes alltid skoger som hadde kvalitetene som artene trengte.

Det industrialiserte skogbruket, med flatehogst som den helt dominerende hogstformen, et finmasket veinett, og en helt annen systematikk i uttaket, utgjør en farligere og mer systematisk trussel mot mangfoldet. Ikke bare er tap av levesteder alvorlig, men også den omfattende fragmenteringen av landskapet som umuliggjør artenes vandring mellom ulike levesteder gir stor fare for tap av arter. Denne trusselen nødvendiggjør tiltak som omfattende skogvern, restaurering av et landskapsøkologisk nettverk og omlegging til andre og mer naturvennlige driftsmetoder.

Norsk skogpolitikk og forvaltning

Norsk skogforvaltning er i all hovedsak bygget opp rundt en målsetting om maksimal tømmerproduksjon, der skogbruksloven gir de viktigste føringene. Loven er en produksjonslov, og Landbruks- og matdepartementet (LMD) er ansvarlig sektormyndighet. [Forskrift om bærekraftig skogbruk](#) inneholder noen overordnede miljøhensyn ved skogbrukstiltak. Da miljøhensyn skulle innarbeides i loven i 1976, tok imidlertid Landbruksdepartementet følgende forbehold: «Etter departementets mening må loven i sin hovedintensjon fortsatt være en skogbrukslov i tradisjonell forstand, der fremme av skogproduksjon, skogreising og skogvern – generelt sett – fremtrer som primære formål.» «Skogvern» betyr i denne sammenhengen vern av skogens produksjonsevne, ikke vern av skogens naturmangfold slik ordet skogvern brukes i dag.

I tillegg til denne uttalte politiske viljen til å prioritere tømmerproduksjon foran andre hensyn, er lovverket også sterkt preget av formuleringer som gir vid adgang til tolkninger, og at tolkningsmonopolet dels tilligger skogbruksmyndighetene¹, og dels til næringen selv.

Naturmangfoldloven (NML) og vannressursloven kan også ha betydning for skogbruk og skogforvaltning. NMLs praktiske relevans har ikke vært prøvd rettslig. Vannressursloven er sjelden brukt i forbindelse med skogbruk (det vil da primært gjelde kantsoner, men også inngrep i bekker som ledd i drenering, mm), men det kan se ut til at både NVE og statsforvalterne nå har inntatt en noe mer aktiv rolle.

Resultatet er svak offentlig regulering av skogbrukets miljøvirkninger. Myndighetene har i stor grad overlatt dette til de private sertifiseringsordningene, særlig PEFC (som er nevnt i skogbrukslovens bærekraftforskrift). Dette er ordninger som myndighetene ikke har noen direkte innflytelse på. Det er uvanlig at en næring, og særlig en som er basert på høsting av naturressurser, i så stor grad er overlatt til seg selv under prinsippet «frihet under ansvar». Det er desto mer problematisk når vi kjenner til miljøkonsekvensene som virksomheten gir. Kommunen ved landbrukskontoret er tilsynsmyndighet etter skogbruksloven. Det synes imidlertid som om kontrollvirksomheten er begrenset og sjelden resulterer i reaksjoner mot

skogeiere (som er formelt ansvarlige for all skogsdrift selv om det i dag ofte er skogandelslag som både planlegger og utfører drift). I en undersøkelse fra 1996 påpekes at skogoppsynet (tidligere betegnelsen på skogbruksmyndighetene, fra departement og ned til kommunenivå) preges av en kultur der tjenestemennene identifiserer seg med klientene (skogeierne)(Rapport fra Skogforsk 11/96). I de 27 årene som er gått siden denne undersøkelsen har stadig større del av den private skogforvaltningen foregått gjennom skogeierforeningene og deres driftsapparat. Det er grunn til å anta at skogoppsynet fortsatt i stor grad identifiserer seg med klientene, men at disse i større grad består av profesjonelle aktører, slik som skogeierforeningenes lokale skogbruksledere. Som NRK har [påvist](#), er ingen dømt for ulovlig hogst, og av de få anmeldelsene som blir inngitt, henlegger politiet de fleste.

Bærekraftforskriften kobler også inn PEFC på en uklar måte, og det gir store variasjoner i hvordan kommunene forstår sin tilsynsrolle sett opp mot PEFC-standardens krav. Statsforvalteren kan ha en rolle f.eks. etter klager på kommunenes enkeltvedtak, og kan også engasjere seg «av eget tiltak». Det er da landbruksavdelingene og ikke miljøavdelingene som kommer inn i bildet.

Kunnskap om naturverdiene er en forutsetning for å drive et skogbruk innenfor naturens tålegrenser, og er også et krav etter skogbruksloven og sertifiseringsreglene. Imidlertid foretas miljøregistreringer som er av praktisk betydning for det økonomiske skogbrukets av skogbruket selv, som også bestemmer hvilke funn av miljøverdier som skal tillegges vekt ved skogbruksplanlegging. Skogbruksloven krever at skogeieren kjenner miljøverdiene på eiendommen, og tar hensyn til dem ved tiltak i skogen, men LMD har avgrenset dette ansvaret, slik at gjennomført registrering i regi av tømmerkjøperne er tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag. Tømmerkjøperne, som har sitt inntjeningsgrunnlag i volum tømmer som går gjennom driftsapparatet, har liten interesse i å binde opp områder med store tømmerverdier, og ønsker derfor å begrense vernetiltakene mest mulig. I praksis har dette medført at store arealer ikke er registrert (se rapporten «Skognæringens grove tillitsbrudd»), og dels at de områdene som settes av for beskyttelse er områder med lite tømmer og små naturverdier.

Generelt må man kunne si at miljømyndighetene har liten innflytelse på forvaltningen av Norges produktive skogarealer utenom verneområder, fordi ansvaret for miljøhensyn i forbindelse med skogbruk er tillagt landbruksmyndighetene fra departementsnivå til kommunenivå. En svært stor del av ansvaret er også overlatt næringen selv, ikke minst gjennom at det aller meste av miljøkrav er henvist til private sertifiseringsordninger utenfor offentlig kontroll og uten meningsfulle innsynsmuligheter for allmennheten. Skogbruket er i dag mindre regulert og gjenstand for mindre myndighetskontroll enn andre næringer i Norge. Det er en uheldig situasjon med tanke på virksomhetens store økologiske og landskapsmessige konsekvenser på store deler av Norges landareal. Et entydig produksjonsfokus og svake og lite transparente ordninger for ivaretagelse av miljøhensyn er til hinder for å forbedre den økologiske tilstanden i skog.

Resultatet

Rødlista

Nær halvparten (48%) av de trua artene på den norske rødlista har sitt levested i skogen. Skogbruket står for hovedtrusselen mot 85 % av disse. De fleste av de truede artene hører hjemme blant sopp, lav og insekter. Mange er knyttet til nedbryting av dødt trevirke. Naturlig nok er mange spesialister som er avhengige av helt spesielle kvaliteter – kvaliteter som industriskogbruket fjerner. Selv om det statistisk blir mer av mange viktige elementer for mangfoldet, er det viktig å spørre seg om *hvor* det blir mer av disse elementene, og ikke minst om de har de rette kvalitetene for mangfoldet. F.eks. øker mengden dødt trevirke ganske sterkt, men først og fremst i planteskogen etablert etter krigen, som av ulike grunner hogges mens den ennå bare er i ungdommen. Trevirke i slike hurtigvokste plantefelt er løst og brytes fort ned, og kan ikke måle seg med virket i de seintvokste kontinuitetsskogene med mye dødt trevirke som gir en lang tidshorison for nedbryterartene – og som i mye større grad spiller naturskogens sammensetning og kvaliteter.

Gammel naturskog

Den største utfordringen for å ta vare på skogens mangfold består i å ta vare på de siste naturskogene. Omleggingen av skogbruket etter krigen, fra utvalgshogster og kontinuitetsskoger til flatehogst og treplantasjer har gjort mange arter avhengige av de siste naturskogene.

Imidlertid har tapet av disse vært svært stort i lang tid. Ulike anslag er gitt for hvor mye naturskog vi har igjen. Tallet som oftest gjengis i dag er fra rapporten «Naturskog i Norge» (NIBIO Rapport 6/2020), der det heter:

«I denne rapporten er vi kommet til at 30 % av det produktive skogarealet i dag kan betraktes som naturskog med sitt opphav i det gamle avvirkningsregimet, men med relativt stor variasjon mellom bonitetsklasser, bestandstreslag og regioner.»

Variasjonen i bonitet er tydelig; med den samme definisjonen som er benyttet i rapporten for øvrig, er det bare 21 % av skog på høy og middels bonitet som kunne karakteriseres som naturskog i 2016. Granskogen er hardere utnyttet enn furuskogen, og driftene har vært mer omfattende i de sentrale skogstrøkene enn på Sør- og Vestlandet og nordpå.

Nye tall fra NIBIO (13.1.2023) viser at andelen naturskog¹ på landsbasis er gått ned fra 33 til 24 % på 25 år. I skoger under 400 m.o.h. Østafjells er det bare 15 % naturskog igjen, og av den høyproduktive skogen er det bare rester igjen av naturskogen (5 % både på landsbasis og i lavlandsskogen på Østlandet).

Mengden naturskog er en viktig faktor, men også fordelingen i landskapet er viktig. Når det er lite igjen av en kvalitet og avstandene blir for store til at artene kan forflytte seg mellom de ulike forekomstene, risikerer vi lokalutdøing som resultat av fragmenteringen. Artene greier seg så lenge det nåværende levestedet er egnet, men forsvinner nå dette går tapt.

For de norske skogene er det rimelig å anta at vi med bare 30 % gjenværende naturskog – og enda mindre på middels og høy bonitet – nærmer oss en grense for hva mange arter kan tåle.

¹ Naturskog er her definert som «hogstklasse 5+», dvs. skog som var i hogstmoden i taksten fra (1994-98) og som fremdeles er i hogstmoden ved siste registrering (2017-21).

Hogstformer

Mer enn 90 % av hogstene gjennomføres som åpen hogst (flatehogst eller frøtrestilling), dvs. at alt, eller så godt som alt, hogges ned. Tilhengerne påstår at flatehogst er en etterlikning av naturlige katastrofer som skogbrann og vindfelling. Men til det er forskjellene for store: etter naturkatastrofene blir alt det døde trevirket liggende igjen i skogen – til glede for nedbryterne. Den nye skogen kommer opp naturlig og gjennomgår en langsom suksesjon – som vi kutter ut ved å plante nye barskog. I naturen er det vanlig at gamle furutrær overlever brann og klan bli veldig gamle, samtidig som det etableres en ny generasjon av furutrær mellom de gamle kjempene. På fuktigere mark og i snørike områder vil den naturlige granskogen kunne oppnå anselig alder. I planteskogen avsluttes tilveksten raskt, og trærne hogges svært unge.

Fra naturens side er ensaldrete bestand av ett treslag nær ukjent over lengre tidsperioder. Foryngelsen i naturskogene skjedde enten etter en naturlig «katastrofe» med etterfølgende suksesjon av pionertrær, eller ved at enkelttrær eller grupper av trær gikk overende og ga plass til foryngelse. I begge tilfeller med stor variasjon i struktur og alder som resultat.

En etterlikning av naturskogen bør derfor ta sikte på å skape og opprettholde variasjon - i tillegg til å etterlate en del av virket til naturlig nedbryting. Plukkhogst eller utvalgshogst vil således lettere kunne bidra til mer naturlig skogstruktur.

Hva svikter? Hvorfor går det galt?

Bukken og havresekken. “Frihet under ansvar”

Skogbrukslovgivningens ensidige tilrettelegging for – og praktisering – av prinsippet om «frihet under ansvar» overlater mye av ansvaret for skogforvaltningen til næringen. Den vanlige skogeieren har sjelden forutsetning for selv å forvalte skogen, men er avhengig av driftsselskapene og deres funksjonærer. Driftsselskapene er også tømmerkjøpere, med eget regnskap og egne resultatmål. Det oppstår derfor en interessemotsetning mellom den lille skogeieren og tømmerkjøperne (Skogeierforeningene), de sistnevnte presser på for sterkere avvirking, men skogeieren ofte blir et offer for presset, og sitter igjen med liten fortjeneste, mange oppryddingsoppgaver og ofte stor frustrasjon over behandlingen av skogen.

Manglende kunnskap

En hovedårsak til at skog med store miljøverdier og som huser rødlistearter kan bli hogd, er en kombinasjon av manglende kjennskap til naturverdien generelt, til mangfoldets utbredelse spesielt og til sumvirkningene av inngrepene. Som det er vist i rapporten «Skognæringens grove tillitsbrudd» (Naturvernforbundet 2023) har ikke skogbruket den kjennskapen til naturverdiene som kreves i skogbrukslovens § 4 og etter miljøsertifiseringen. Næringen har kun foretatt registreringer i en begrenset andel av skogen, og har bare funnet brøkdeler av de verdiene som finnes i virkeligheten. Som følge av denne sviktende registreringen har mange gamle naturskoger gått tapt de siste 20 årene. MiS-registreringene fanger heller ikke opp annet enn en håndfull av de truede artene, slik at mange hogster sannsynligvis kan ha bidratt til at trua arters leveområder er hogd. Flere av de følgende hogstsakene er eksempel på dette.

Næringskulturen

Forvaltningen av skogen, både den offentlige og den private er befolket av personell med i hovedsak en eneste utdanningsretning; skogbruksfag. Selv om skogforvaltningen i stor grad angår mange andre interesser enn de rent skogfaglige, er det i liten grad gitt åpning for personell med alternativ bakgrunn. Den etablerte skogbrukskulturen er lite åpen for alternativ skogbehandling eller for vernetanker.

Næringskulturen er også preget av industrialiseringen innen skogbruket. Sliptømmer (den delen av treet som benyttes til oppmaling og produksjon av papp og papir, har gått fra å være et restprodukt etter hogst av sagtømmer og stolper, til å bli et mål i seg selv. Fra å produsere høy virkeskvalitet for ulike formål, er fokuset nå ensidig rettet mot produsert volum (kubikkmeter tømmer). Antallet sortimenter er sterkt redusert og det gis i liten grad honorering for høy kvalitet. Fra naturvernensiden er det stilt spørsmål om Norge ville vært bedre tjent med en kvalitetsproduksjon, i stedet for å konkurrere i et marked der andre har bedre naturlige forutsetninger for å lykkes.

Ryggmargsreflekser mot plukkhogst

Som en følge av ensidig undervisning og veiledning til fordel for flatehogst og planting gjennom mer enn 70 år, har mange eldre skogbrukere utviklet noe nær en ryggmargsrefleks mot plukkhogst. Selv om det strømmer på med forskning som underbygger potensialet for alternative hogstformer, er veiledningsapparatet fortsatt ensidig fokusert på flatehogst. For de som ønsker å prøve en alternativ skogskjøtsel er mangelen på alternative veiledningsmiljøer kanskje den største utfordringen.

Tiltak som kan bedre den økologiske tilstanden i skog

Naturvernforbundet mener følge tiltak må gjennomføres:

- **Skaffe tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag:** Gjennomføre nye, etterprøvbare og næringsuavhengige naturregistreringer i naturskog og skoger eldre enn 100 år. Skogbruket har ikke det kunnskapsgrunnlaget som skogbruksloven krever, eller som er bærebjelken i miljøsertifiseringen. Næringens egne registreringer er svært mangelfulle og er ikke etterprøvbare.
- **Innføre søknadsplikt for hogst,** slik at naturmangfoldlovens miljørettsprinsipper gjøres gjeldende og allmennheten gis adgang til medvirkning. I dag er ivaretagelse av skogens miljøverdier kun et anliggende innad i næringen. Store naturverdier går tapt, uten at myndigheter eller allmennhet får kjennskap til planer eller har mulighet til å gripe inn før skogen er borte.
- **Øke finansieringen av frivillig vern.** Tildele Statsforvalteren midler som kan brukes til planlegging og organisering av skogvern, og legge til rette for at Statsforvalteren kan kontakte skogeiere med forslag om vern. Bevilgningene må økes vesentlig i forhold til dagens nivå.

- **Fjerne miljøskadelige subsidier:** Støtte til bygging av skogsbilveier, drift i vanskelig terreng og subsidier til gjødsling av skog har klar negativ effekt på naturmangfoldet og er i flere tilfeller også samfunnsøkonomisk ulønnsomme (NOU 2015: 15).
- **Innføre økonomisk støtte til tiltak som er positive for økologisk tilstand og landskap:** Omlegging til økt bruk av lukkede hogstformer, omlegging til produksjon av løvtrær (f.eks. eik), og til langsiktig oppbygging av flersjiktet blandingsskog. Dette kan skje ved å omfordele midler fra tilskudd som har en miljøskadelig effekt (se over).
- **Myndighetene bør bidra aktivt til kompetanseoppbygging** som legger til rette for endring av driftsformer i retning som skissert over.
- **Iverksette arbeid med revisjon av skogbruksloven:** Vi foreslår å revidere skogloven til å omfatte flere formål enn *skogbruk*. Miljøhensyn og tømmerproduksjon må likestilles. I tillegg må kobling mellom PEFC og bærekraftforskriften avvikles, da PEFC er en privat sertifiseringsordning uten myndighetskontroll. Bærekraftforskrifter må ha en langt mer omfattende og spesifikk regulering av ulike tiltak som påvirker miljøet.
- **Sørge for effektiv myndighetskontroll** og meningsfulle sanksjonsmuligheter med utgangspunkt i forbedret lovverk. PEFC og FSC er private ordninger der revisjon og sanksjoner reguleres av forretningsmessige avtaler, uten meningsfulle innsynsmuligheter. Et slikt system kan ikke erstatte myndighetskontroll.
- **Ta initiativ til gjennomgang av konsesjonslovens bestemmelser** som i dag hindrer ervervelse av skogeiendommer med formål vern eller alternativ skogsdrift, ofte også med formål annen næringsvirksomhet (som reiseliv). Kommunene har et visst tolkningsrom, men lovens bestemmelser peker klart i retning av å favorisere kjøpere med målsetting om å drive konvensjonelt skogbruk.
- **Legge til rette for innsyn og meningsfulle klagemuligheter** for allmennheten, fra kommunenivå og oppover i forvaltningen. Påse at miljøinformasjonsloven etterlevs også av private aktører. Det er et problem at skogbruket opererer på måter som er lite transparente og vanskelige å påvirke utenfra. Dette er ikke unikt for denne næringen, men problemet er betydelig fordi det effektivt hindrer allmennhetens mulighet til å påtale praksiser som er skadelige for økosystemer og landskap, og som kan mistenkes å være ulovlige og/eller i strid med PEFC/FSC. Dette gjelder både på konkret lokalt nivå og på et mer overordnet, prinsipielt nivå.
- **Utrede betydningen av EU-direktiver om miljøkonsekvensutredninger.** Disse direktivene er gjeldende i Norge gjennom EØS-avtalen og har ingen unntak for skogbrukssektoren. Det er rimelig å anta at skogbrukstiltak som kan ventes å ha betydelige miljøkonsekvenser, bør konsekvensutredes. Et eksempel kan være bygging av skogsbilveier etter dagens standarder for akseltrykk, kurvatur, drenering, mm. Men også tiltak som markberedning og grøfting (i den grad det fortsatt skal være tillatt) vil kunne ha vesentlige miljøkonsekvenser om det gjennomføres i større områder. Det samme gjelder flatehogst i seg selv, treslagskifte, osv., om det har et så stort omfang at konsekvensene kan antas å bli «betydelige».

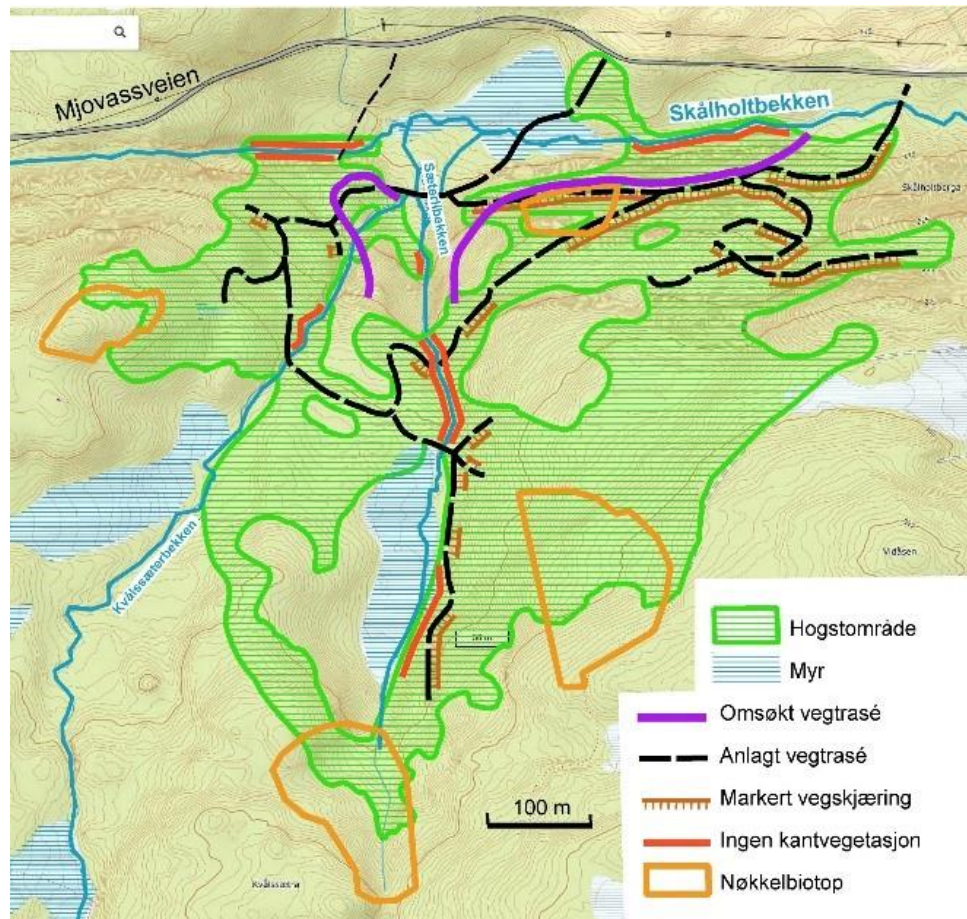
**EKSEMPLER PÅ HOGSTER SOM ALDRI
SKULLE VÆRT GJENNOMFØRT**

Politianmeldelser i Trøndelag

Røsdalen, Orkland kommune. Brudd på lover og forskrifter og på Norsk PEFC-standard ved skogsdrift i

I 2019/2020 ble det gjennomført omfattende flatehogst i Røsdalen. Det er ni grunneiere i området, Nortømmer hadde ansvar for utførelse av hogsten, entreprenør var Trønderhogst.

Kart som viser inngrepene

Brudd på lovverk og anmeldelse av hogsten

Kommunen anmeldte hogsten 12.04.2022, men trakk senere anmeldelsen uten klar begrunnelse. Deretter anmeldte Naturvernforbundet hogsten 14.06.2022. Anmeldelsen gjelder:

- Hogst i fire nøkkelbiotoper, der i alt halvparten av arealet (ca 20 da) er snauhogd.
- Bygging av driftsvei gjennom nøkkelbiotop etter trasé som ikke var godkjent av kommunen.
- Bygging av ca 2000 m driftsvei uten tillatelse.
- Hogst av ca 500 m kantsoner mot vassdrag.

Etter Skoglovens § 4 er det skogeier som er ansvarlig for brudd på skogloven, men likevel åpner § 22 for at anmeldelse og straffeforfølgelse kan rettes mot andre enn grunneier. Naturvernforbundet ser det urettferdige i at grunneierne er ansvarlige for brudd på skogloven, og at de blir gjort ansvarlige for brudd som utføres i regi av skogeierorganisasjonene. I anmeldelsen tar Naturvernforbundet derfor ikke stilling til hvem som er formelt ansvarlig for skogsdriften, men mener at Nortømmer og Trønderskog som profesjonelle aktører har et særlig ansvar for å følge lover og forskrifter. Vi går ut fra at politiet vil rette ansvaret mot de som har dette etter de aktuelle lovene.

Brudd på sertifisering

Naturvernforbundet sendte brev til Det Norske Veritas (DNV) 27.07.2022 om grove brudd på Norsk PEFC Skogstandard. Nortømmer har forpliktet seg til å følge denne standarden gjennom en sertifisering i DNV. DNV skal kontrollere at standarden blir fulgt. De som kjøper tømmeret vil gjennom denne ordningen sikre seg at tømmeret er hogd miljøvennlig.

Vi har registrert følgende brudd på PEFC-standardene:

- Hogst i fire nøkkelbiotoper der halvparten av arealet er snauhogd.
- Bygging og manglende sletting av driftsveier. Det ble bygd ulovlig vei innenfor en nøkkelbiotop, i strid med tillatelse som ble gitt for bygging av ca 500 m driftsvei. I tillegg er det bygd i alt 2000 m driftsvei uten tillatelse. Lange strekninger går i bratt terreng med skjæringer/fyllinger, og krever derfor tillatelse fra kommunen. Her er det omfattende erosjon, utglidning og fare for løsmasseskred - som beskrevet under. Nortømmer beskriver disse veiene som veier «som ikke er gravd frem med gravemaskin utover muligens noen punkter som ikke utløser søknadsplikt». Dette stemmer ikke med det vi ser.

To år etter hogsten er nesten ingen veier slettet. Nortømmer viser til at det ikke er bygd driftsveier i området utenom de det er søkt om tillatelse til, at kjøresporene som er i terrenget stort sett har ligget i ro i over ett år, at det ikke er sett tydelige tegn til erosjon og at det etter siste sporpuss i 2022 ikke er funnet sporskader som er brudd på PEFC. Dette stemmer heller ikke med det vi ser:

- Snauhogst av 500 m kantsoner langs bekker.
- Snauhogst av 110 m kantsone langs myr.
- Mangelfull rydding av kvist og provisoriske bruer i bekk og myr
- Kjørespor i myr
- Hogst ved tiurleik. Det ble hogd i en nøkkelbiotop med gammel skog og inn mot en tiurleik som burde fått betydelig større avgrensning. Arealet som ble avsatt til leiken var svært beskjedent, og etter få dager forsvant tiuren fra denne biotopen.

Vi vet at DNV ser alvorlig på denne saken, og er spent på hvordan de vil vurdere de bruddene vi har beskrevet. Vi har fått beskjed om at DNV bare kan opplyse om status for sertifikatet (gyldig, suspendert eller trukket), og at bare Nortømmer kan gi oss mer detaljert informasjon. Vår erfaring med Nortømmer er at det er svært vanskelig å få slik informasjon fra dem. Dessverre har PEFC standarden mange unntak fra kravene. Tømmerkjøperne benytter seg ofte av unntakene, og praktiserer dem som hovedregelen i en del tilfeller. Det er også vanskelig å få dem til å ta kravene i standarden på alvor.

Oppfølging av miljøkriminaliteten

De inngrepene som er beskrevet her er alvorlig miljøkriminalitet som må straffes etter loven, og sertifikatet må inndras. Det er vanskelig å få solgt tømmer som ikke er sertifisert. Å miste sertifikatet vil derfor ha store konsekvenser for tømmerkjøperen.

Over: Vei bygd i nøkkelbiotop. Store deler av biotopen er snauhøg.

T.h.: Manglende kantsone ved Skålholtbekken.

Stjørdal. Hogst i hønehauklokalitet

Nortømmer gjennomførte i perioden februar - april 2022 en hogst i Stjørdal. Det var på forhånd kjent at det er en fast hekkeplass for hønehauk i området. Hønehauken er en rovfuglart i tilbakegang, og er rødlistet med status VU, sårbar, på den norske rødlista. Den har ofte flere reir i samme området som den alternerer mellom å bruke. Det er spesielle retningslinjer for avvirking i slike områder, nærmere beskrevet i Norsk PEFC Skogstandard, kravpunkt 22. Bl.a. skal hvert reir ha en hensynssone med radius 50 m, og i perioden 1. mars til 31. juli skal det ikke være forstyrrelse fra skogsdrift innenfor en radius 200 meter fra hekkeplass eller reir i bruk.

Til tross for at Nortømmer var kjent med forekomsten av hønehauk, kontakt med ornitologer før hogsten, og merking av hensynssone, ble det foretatt flatehogst inn i hensynssonene for reirene, og ett av dem ble liggende på en «øy» i hogsten, uten gjenværende korridor som hauken kunne følge ut til reiret. I tillegg foregikk en stor del av hogsten i den perioden det ikke skal være drift nær reiret.

Utsikt mot reirene.

Skogsdrift i Indre Fosen førte til omfattende nedslamming av elvemusling

Høsten 2020 gjennomførte Allskog en hogst rundt Vålvasselva og Eksetelva i Indre Fosen kommune. Planlegging og gjennomføring av hogsten er utført slik at betydelig mengder slam er tilført vassdraget. Vassdraget har en kjent forekomst av den trua arten elvemusling (*Margaritifera margaritifera*). En av truslene mot denne arten er nettopp nedslamming, og en stor andel av leveområdet ser ut til å være påvirket. Det var mye nedbør og vanskelige kjøreforhold denne høsten. At hogsten ble videreført i minst tre uker etter at man først så tydelig misfarging av vannet, gjør dette til en mer alvorlig sak. Statsforvalteren trakk tilbake tilskudd som opprinnelig var gitt via skogloven og varslet pålegg om miljøundersøkelser i henhold til forurensningsloven, og anmeldte hogsten 4. februar 2021.

Statsforvalteren vurderte inngrepet som omfattende og anmeldte hogsten.

Allskog mener de tok hensynet de skulle ta, og peker på krevende vær som årsaken til hendelsen.

Politiet mente skogsdriften var «miljømessig uforsvarlig» og i strid med skogloven og forskrift om bærekraftig skogbruk. Politiet utstedte derfor flere bøter: Allskog fikk to på til sammen én million kroner, men godtar ikke bøtene. Grunneierne fikk bøter på 10.000 kroner.

Økokrims oversikt viser kun fem bøter etter skogbruksloven siden 2005. Disse er på 82.000 kroner til sammen.

Ved 3 av 4 midlertidige bruer er det massiv tilførsel sedimenter til elva. (Foto:Statsforvalteren i Trøndelag)

Ved brua i Eksetelva er det også massiv erosjon, og et «sedimentbasseng» inntil elva. (Foto:Statsforvalteren i Trøndelag)

Nedslammet elvemusling
(Foto: Statsforvalteren i Trøndelag)

Hogsten var ved rød prikk

Skogsdrifter i Nordland

Hauan

Lokalpolitikerne i Rana har et ønske om å bygge ny flyplass på egen grunn ved Hauan, øst for Mo. Planarbeidet ble startet i 2006, og i 2008 ble det gjennomført konsekvensutredning etter den tidens standard. Både registreringsinstruksen og den norske rødlista er revidert flere ganger i ettertid.

Innenfor reguleringsområdet er det funnet bl.a. hønsehauk, tiurleik, verdifulle bekkekløfter og bergvegger (utvalgt naturtype) og flere rødlistearter. Selve flystripa er ikke undersøkt.

I 2021 blir flyplassen vedtatt i Stortinget. Statsforvalteren pålegger AVINOR å utarbeide et miljøoppfølgingsprogram som skulle sendes inn minst 3 måneder før anleggsstart. Før AVINOR rekker å starte arbeidet med et miljøoppfølgingsprogram, starter kommunen i egenskap av å være grunneier hogst av skogen. Arbeidet avsluttes i januar 2022.

Statsforvalteren toer sine hender og kan ikke stoppe hogsten, da de ikke har noen hjemmel til å stoppe hogst som utføres av skogeieren i egen skog. Virksomheten sertifiseres og tømmeret selges som miljøsertifisert.

Verdifull skog er hogd som følge av at skogbruksloven går foran plan- og bygningsloven. Hogst skjer før naturverdiene er skikkelig undersøkt og plan for bevaring er utarbeidet.

Ferdig hogd før konsekvensutredning.

Trones skog

Gnr/bnr 146/1 Hemnes kommune

- Snauhogst av kantsone Leirelva, meldt inn til kommune, NVE og Statsforvalter ihht vannressursloven §11. Ikkje ferdig avklart
- Hogst i ravinelandskap med høge naturverdier
- Området kjent kystregnskogslokalitet fra 90-tallet
<https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/dirnat2/attachment/743/ka-p-1---6.pdf>
- MiS-registrering er ikkje gjennomført – heller ikke annen
- biologisk kartlegging
- Kantsone hogd i 2021, hogsten forøvrig utført 2022
- Rødlisterarter påvist av amatører: Rustdoggnål (NT) og Huldrelav (NT)
- Spørsmål: Har Allskog nevnt eller spilt inn mulighetene for frivillig vern til skogeier, slik de blir betalt for av Staten for å gjøre?

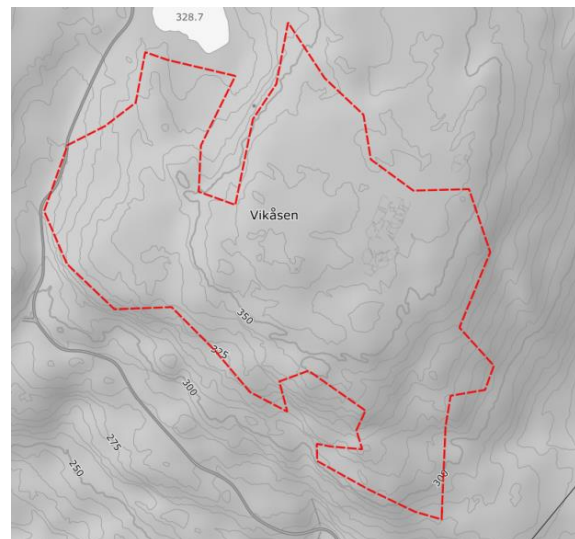

Tap av naturskog i Telemark

Flatehogst på Vikåsen i Notodden kommune

Skogen på Vikåsen ble hogd vinteren 2019. I hogstavfallet ble det under befaring av vegetasjonsøkolog Sigve Reiso fra stiftelsen BioFokus funnet seks rødlistede arter, deriblant barkebillen *Orthotomicus longicollis* som fram til nylig var antatt utdødd i Norge. Denne og andre rødlistede arter som trolig fantes før flatehogsten er nå borte. Skogeiendommen eies av Halvor Holta og hogsten er utført av Nordtømmer. Skogen på Vikåsen hadde nasjonal/høy nasjonal verdi i form av brannpåvirket lavlandsfuruskog med intakte økosystemprosesser, noe som i dag er ekstremt sjeldent i lavlandet. Området skulle vært registrert som MiS-livsmiljøene Gamle trær, Liggende død ved og Stående død ved. Ingen MiS-livsmiljøer er registrert i umiddelbar nærhet til området.

I henhold til Kravpunkt 12 i PEFC-sertifiseringen skal *“stående døde lauvtrær, grov død furu, naturlige høgstubber av alle treslag og liggende døde trær (læger) eldre enn 5 år skal som regel spares ved hogst”*. På denne hogstflata er de fleste grove døde furuene hogd, kappet og brukt som kjøreunderlag eller biobrensel. Kravpunkt 26 i PEFC-sertifiseringen sier at *“livsbetingelser for arter som er mer eller mindre avhengige av brent skog som livsmiljø (...)”* skal sikres. Flatehogsten er foretatt i brannpåvirket furuskog, men brannbetingede arter som lys- og mørk brannstubbelav m.fl., har ingen mulighet til å overleve innenfor det flathogde området. I skogbrukslovens § 4 står det at *“Skogiegaren skal ha oversikt over miljøverdiane i egen skog og ta omsyn til dei ved gjennomføring av alle tiltak i skogen.”*. I dette tilfellet har ikke skogeieren hatt oversikt over miljøverdiene i egen skog.

Beskrivelse av området før hogst

Skogen på Vikåsen var fleraldret med toppalder på rundt 200-300 år. Naturtype var mosaikker av furubærlyng-, furulyng- og furulavskog. Det var jevnt til spredte innslag av død ved, mest som stående gadd i små-midlere dimensjoner, men der en betydelig andel av disse var keloelementer. Kelo vil si harde dødvedstrukturer som er viktige for en rekke krevende arter. Liggende død ved forekom spredt, både som ferske vindfall av midlere dimensjoner og som keloelementer av mindre dimensjoner. Skogen var tett og vegetasjonen humusfattig, som er typisk for de tidligere brente furuskogene i regionen. Tidligere brannpåvirkning er svært

sannsynlig, siden brannspor og/eller arter tilknyttet brent ved (lys og mørk brannstubbelaiv) er funnet på de fleste andre furukollene rundt Follsjå. Også navnet på det nærliggende Vesle Brannstjønn indikerer tidligere skogbranner i området. Tilsvarende skogareal i nærområdet huser et rikt artsmangfold av krevende furuskogsarter, både mer vidt utbredte rødlistede naturskogsarter og mer spesialiserte varmekjære lavlandsskogsarter og branntilknyttede arter. Det er stor sannsynlighet for at rødlistede arter både av lav, sopp og insekter, spesielt knyttet til gamle trær og død ved av furu fantes i den nå hogde skogen på Vikåsen. Krevende arter knyttet til gran, bjørk og grov søyleeiner som står spredt i den furudominerte skogen er også høyt sannsynlig. Skogstrukturen og forekommende elementer indikerer også forekomst av svært sjeldne spesialister som den antatt utdødde billen *Orthotomicus longicollis*, en art som nylig (sommeren 2019) ble gjenoppgdaget etter 100 år i tilsvarende furuskoger (Ramsås-Hea og Tovestul) i Follsjø-landskapet (Reiso og Olberg sine observasjoner i 2019).

Foto: Dagens Næringsliv

Foto: Biofokus

Flatehogst på Snipåsen i Notodden kommune

Naturskog som er hogget i mai/juni 2020. I hogstflata og langs hogstkantene sto det igjen kelogadd (døde furuer som spirte for anslagsvis 300-500 år siden). I tømmerlunnene ble det observert og dokumentert trær som var oppimot 250 år gamle. I hogstkantene ble det i etterkant registrert flere rødlistede arter, og i åsene omkring var det per 02.12.2022 dokumentert 25 rødlistede arter. Skogen som ble hogd var brannpåvirket lavlandsfuruskog med intakte økosystemprosesser av nasjonal eller høy nasjonal verdi.

ogsten er utført av SB Skog. Området skulle vært registrert som MiS-livsmiljøene Gamle trær og Stående død ved. Ingen MiS-livsmiljøer er registrert på hogstflata eller i nærheten.

Beskrivelse av området før hogst: Skrinn, brannpåvirket lyng- og lavfuruskog med tre- og dødvedkontinuitet. Området har brent jevnlig, noe som har skapt substrat og livsmiljøer for branntilpassede arter. Til tross for historisk plukk- og/eller dimensjonshogst fantes det i området gamle trær og kelogadd av små og midlere dimensjoner. På grunn av gunstig eksponering mot sydvest var skogen å betegne som lavlandsskog. Kontinuitet i tresjikt og dødved, slik som fantes på Snipåsen før avvirking, er i dag hovedsakelig forsvunnet fra lavlandet. Artsmangfoldet som i etterkant er dokumentert i tilgrensende skog, er veldig sjeldent i Skandinavia.

Foto: Privat

Foto: Privat

Flatehogst på Flæun i Notodden kommune

Naturskog som er hogget i begynnelsen av juli 2020. I hogstflata og langs kantene står det igjen grove kelogadd (døde furuer som spirte for mellom 300 og 700 år siden) og høystubber med brannspor. I gjenstående naturskog som ligger inntil hogstflata er det per 02.12.2022 dokumentert 11 rødlistede arter. Skogen som ble hogd var brannpåvirket barblandingsskog med furudominans og innslag av gammel gran.

Hogsten er utført av AT Skog. Området skulle vært registrert som MiS-livsmiljøene Gamle trær og Stående død ved. Ingen MiS-livsmiljøer er registrert i hogstfeltet eller i umiddelbar nærhet. Skogeieren skal etter skogbruksloven ha oversikt over miljøverdiene i egen skog og ta hensyn til dem ved gjennomføring av alle tiltak i skogen. I dette tilfellet har ikke skogeieren hatt oversikt over miljøverdiene i egen skog. I hogstavfallet på flatene ble det funnet tre rødlistede arter i etterkant av hogsten.

Beskrivelse av området før hogst: Blåbærskog med furudominans og innslag av gran, samt lyngfuruskog. Naturskog med spredt forekomst av grove kelogadd, brannstubber og gamle trær som nå er hogd. Kelogadd, brannstubber og gamle trær er kontinuitetsbærende elementer som indikerer potensial for stort artsmangfold.

Foto: Høystubber av kelokvalitet på hogstflata, med kullrester fra brann.

Foto: Privat

Haukvik i Midt-Telemark. Pålagt naturregistrering sabotert av AT Skog

Grunneier ønsker boligbygging i et skogområde med store naturverdier. Kommunestyret aksepterer utbygging av de delene av området som ikke har store naturverdier, og vedtar at den resterende delen av området kan vurderes for utbygging ved neste rullering av kommuneplanen, men under forutsetning av at det først foretas grundige registreringer av naturverdiene.

Området som skulle undersøkes nærmere består av gammel gjengrodd kulturlandskap som var på vei til å bli edelløvskog med hassel, eik, alm og lind som fikk A-verdi (svært viktig) (<https://faktaark.naturbase.no/?id=BN00069025>). Det er også kartlagt en rik edelløvskog i utforming alm-lindeskog som fikk B-verdi (viktig): <https://faktaark.naturbase.no/?id=BN00069026>

Til tross for kommunens vedtak, hyrer skogeieren inn AT Skog til å hogge den verneverdige skogen. Dette kunne formelt sett vært lovlig, da skogbruket ikke trenger å følge plan- og bygningslovens bestemmelser eller vedtak. Men det er likevel i strid, både med sertifiseringsreglene og dermed også med skogbruksloven og bærekraftforskriften, som pålegger tømmerkjøperen (AT Skog) og sende inn en biolog i forkant av hogsten i områder med A-verdi for å vurdere om hogst er forsvarlig og evt. hvilke hensyn som må tas. I tillegg er det hogd i en nøkkelbiotop – som er skognæringens egne hot-spot – utvalgt for bevaring

AT skog begrunnet hogsten med at de skulle ta ut gran (underforstått ta vare på edellauvskogen), men tømmerlunnene viste et motsatte; mest lauvvirke. Hogsten har ikke fått reaksjoner, verken fra skogbruksmyndighetene eller miljøsertifiseringen, og tømmeret er omsatt som sertifisert og miljøvennlig.

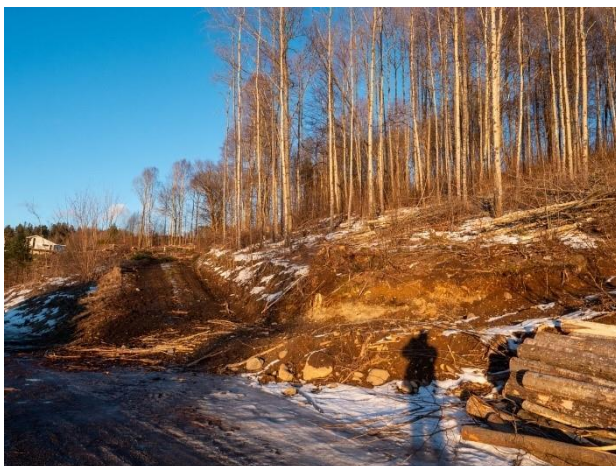
Feltet sett på avstand (over høyre ende av den grønne brakka).

Hogst i naturtype med A-verdi

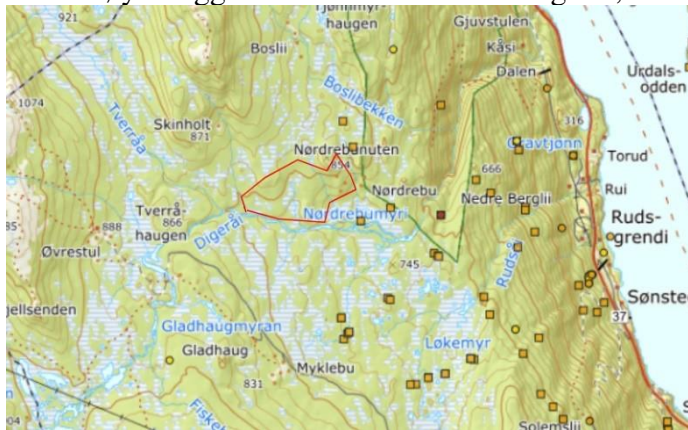
Tømmer fra den varmekjære lauvskogen

Driftsvei inn i feltet

Flatehogst ved Digeråi-Bosli, Notodden kommune

Hvor: høyereliggende område nord for Digeråi, vest for Tinnsjå.

Inngrep: Området er flatehogd,

Driftsveg inn til hogsten krysser vernet vassdrag, i tillegg til at området ligger delvis innenfor vernskog, og derfor ble det gitt spesifikke krav i kommunens tillatelse til vegbygging. Fra tillatelsen gitt 21.05.2015: «Skogen i området skal drives etter «Retningslinjer for forvaltning av vernskog i Telemark». (...) Ordinær flatehogst er ikke tillatt, men skal gjennomføres som fjellskoghogst.» Vilkår ble sannsynligvis gitt pga Fylkesmannens høringsutsagn, som sier blant annet:

«Mht. skogsdrift i veiens dekningsområde er deler av denne regulert av bestemmelsene i skogloven og retningslinjene for forvaltning av vernskogen, men det bør også utenfor vernskogområdet foretas hogst og gjennomføring av skogsdrifter med preg av fjellskoghogst. Man må i størst mulig grad unngå sporskader ved gjennomføring av tømmerdrifter med tanke på områdets bruk til fritidsformål, innslag av myrområder og hensyn til avrenning fra skogarealet.»

Hogsten ble utført omkring 2017-18.

Tynn svart linje/skravur viser vernskoggrensen

Flatehogst ved Børtevatn, Midt-Telemark kommune

Hvor: Vest for Børtevatn i nærheten av Nordagutu i Midt-Telemark kommune.

Inngrep: Området er flatehogd

Rødlistearter hugget (klengekjuka (VU) + ett par NT-arter i sør). I nord ser det på satellitt-bilde ut som at det også har gått med en lappkjuka (VU), samt hogd svært nær prikkporekjuka (EN). Stiller også spørsmålstegn ved om resterende hensyn er tilstrekkelig for de resterende arter (lappkjuka (VU), prikkporekjuka (EN), dråpekjuka (VU), rosenjodskinn (VU) osv). I tillegg er det lagt en traktorveg kloss inntil utløpet til Børtevatn i sør.

Skogbruket herjer i Buskerud

Flatehogst av kalkfuruskog i kartstlandskap langs Lauarveien og rundt Karlslauar gård, Kongsberg kommune

Hogstens geografiske plassering; sted og kommune

Hogstene langs Lauarveien, Kongsberg kommune, er utført i 2022, og rundt gården Karlslauar i perioden 2018-2021.

Naturbeskrivelse av lokaliteten + evt dokumenterte verdier fra basene

Kalkrikt område med gammel skog. Geologiske kart viser rik kalkgrunn, og det er mye karst i landskapet. Det er mye orkideer i hele området og da særlig rødflangre og tveblad, men også flere andre. Solblom indikerer at dette har vært lysåpne beiteskoger og store, grovvokste furutrær viste at det var kontinuitet i skogen. Alderskart i Kilden viser at skogen var eldre enn 90 år i 1999. Kalksjøene Spiketjern og Store Brønntjern av nasjonal verdi ligger inne i hogstene. Litt av kantskogen rundt kalksjøene er beholdt men hogstene går inn i sumpskog rundt, og kantsonene er for tynne.

MiS-figurer med rik bakkevegetasjon i sør og øst. MiS-figur med død ved er snauhogd (se flyfoto).

Naturskader

En stor MIS biotop med gammel kalkbarskog er flatehogd og to kalksjøer ligger i flater uten særlig kantskog. Kalkskog mister store verdier ved flatehogst. Andelen slik skog er sterkt avtakende.

Brudd på lover/sertifisering

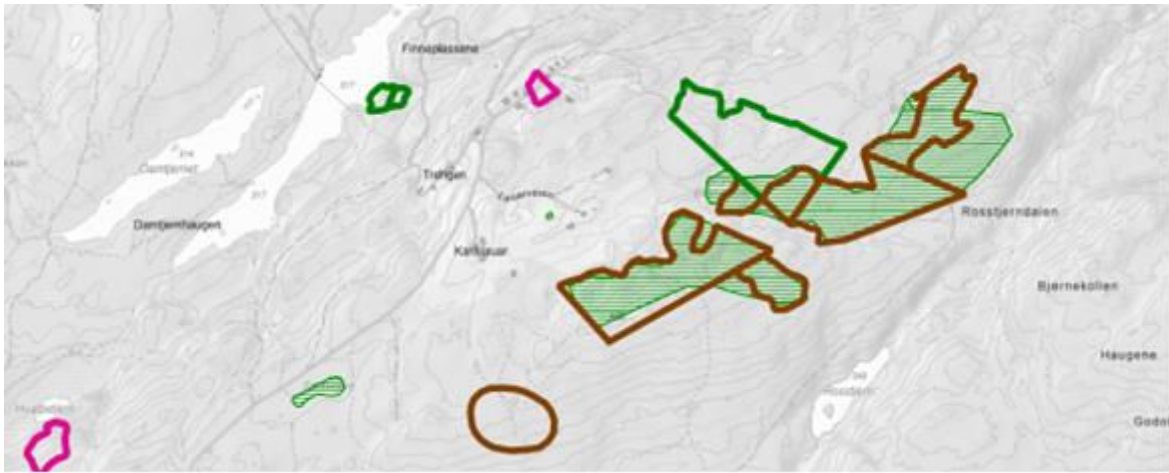
Manglende registrering av de faktisk naturverdiene. MiS-registreringen har fanget opp tidligere registreringer utført av Biofokus, men ikke kalkskogen i hogstområdene. Der det var kartlagt MiS-figur med gammel barskog, er denne avvirket. Hogsten i seg selv er relativt skånsom utført. Flatehogst i sumpskog inntil en kalksjø, og tynn randsone mot denne er et mulig sertifiseringsbrudd.

Ansvarlig

Nortømmer sto for hogsten, i hvert fall i 2021.

Lokalt engasjement;

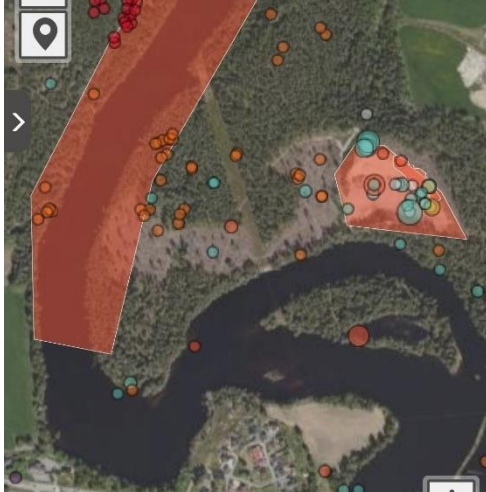
Lokal biolog informerte Nortømmer om potensielle verdier i denne skogen og sa at flatehogst vil være negativt for gammelskogen, men at åpning av de gamle beitene kunne gjøres på en god måte.

Flatehogst av svært gammel sandfuruskog på sandterrasene på Labro, Kongsberg kommune

Hogstens geografiske plassering; sted og kommune

Hogstene på Labro, Kongsberg kommune, er utført i 2020 og da i den eldste skogen.

Hogsten har berørt både rødlistefunn og naturtyper

Naturbeskrivelse

Det er lite funn i databaser og området var ikke godt kartlagt før hogster i 2020. Ikke utfigurert MiS-biotoper. Kommunen og Viken Skog ble i 2018 varslet om verdiene av en lokal biolog, gjennom Naturvernforbundet og Sabima. I et større område, som også omfattet denne lokalitetene, ble området beskrevet som produktiv flerskjiktet gammelskog på sandgrunn med nisjer for flere artsgrupper. Spesielt sandinsekter og markboende sopp har et større potensial. Enkeltrær på flere hundre år med trediameter opptil 90 cm indikerer kontinuitet i tresetting og substrat for markboende sopp. Mengden dødved er foreløpig lavt, men vil øke kraftig de nærmeste årene. Flere rødlistede fuglearter holder til i gammelskogen her og i elva er det elvemusling og potensiale for rødlistede karplanter. Det er flere rødlistede naturtyper knyttet til ferskvann og våtmark her. Antatt nasjonal verneverdi.

Inngrepet; omfang og utforming

I 2020 ble det foretatt omfattende flatehogster i den eldste furuskogen og hogsten hadde vært større om ikke rovfuglreir begrenset omfanget noe. Det var skog over 120 år med enkeltrær på oppi 200 år. Dette er svært uvanlig i lavlandet og spesielt i sandområder.

Brudd på lover/sertifisering (randsoner mot vassdrag, hjulspor manglende livsløpstrær)

Kunnskapsgrunnlaget for hogsten var utilstrekkelig. De faktiske naturverdiene var ikke kartlagt på forhånd. Hogsten i seg selv er relativt skånsomt utført.

Lokalt engasjement;

Lokal biolog informerte kommune og skogeierforening om potensielle verdier i denne skogen (via Naturvernforbundet og SABIMA) og presiserte at flatehogst vil være negativt.

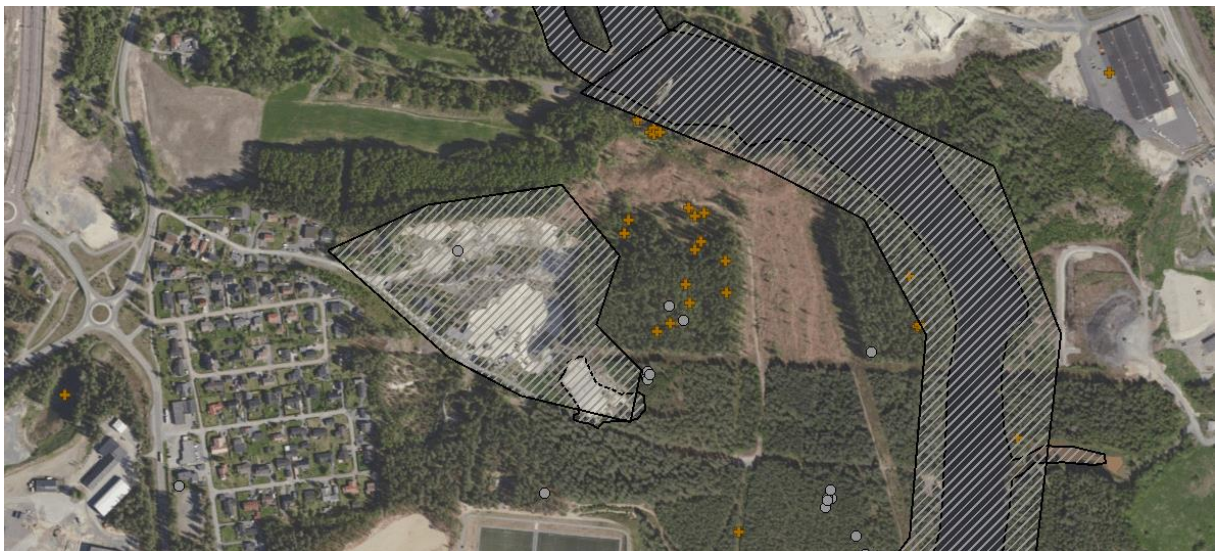
Hogst i svært gammel sandfurskog ved Kongsgårdsmoen, Kongsberg

Hogstens geografiske plassering; sted og kommune

Hogstene på Kongsgårdsmoen, Kongsberg kommune, er utført i 2020/21 og da i den eldste skogen.

Naturbeskrivelse av lokaliteten + evt dokumenterte verdier fra basene

Det er lite funn i databaser og området var ikke godt kartlagt før hogster i 2020. Ikke utfigurert MiS-biotoper. Kommunen og Viken Skog ble i 2018 varslet om verdiene av en lokal biolog, gjennom Naturvernforbundet og Sabima. I et større område, som også omfattet denne lokalitetene, ble området beskrevet som produktiv flerskjiktet gammelskog på sandgrunn med nisjer for flere artsgrupper. Spesielt sandinsekter og markboende sopp har et større potensiale. Enkeltrær på flere hundre år med trediameter opptil 90 cm indikerer kontinuitet i tresetting og substrat for markboende sopp. Mengden dødved er foreløpig lavt, men vil øke kraftig de nærmeste årene. Flere rødlistede fuglearter holder til i gammelskogen her og i elva er det elvemusling og potensiale for rødlistede karplanter. Det er flere rødlistede naturtyper knyttet til ferskvann og våtmark her. Antatt nasjonal verneverdi.

Kunnskapsgrunnlaget for hogsten var for dårlig: Artsfunn i den gjenværende skogen etter hogst. Potensialet for rødlistearter var like stort i skogen som ble hogd.

Inngrepet; omfang og utforming

I 2020/21 ble det foretatt omfattende flatehogster i den eldste furskogen. Det var skog over 120 år med enkeltrær på oppi 200 år. Dette er svært uvanlig i lavlandet og spesielt i sandområder.

Naturskader, brudd på lover/sertifisering

Kunnskapsgrunnlaget for hogsten var utilstrekkelig. De faktiske naturverdiene var ikke kartlagt på forhånd. I ettertid har det vist seg å være større mengder rødlistede arter her derav skogjamne (NT) og hybridgrannjamne (EN). Det er mye av den direkte truede hybridgrannjamnen i nærområdene og det burde vært undersøkt før hogst om arten også forekom i hogstområdet.

Hogst av nasjonalt verneverdig skog. «Såsenskogen», Øvre Eiker.

Hvor: Sørøst for Vestfossen i Øvre Eiker.

Se beskrivelser med kart: <https://gamleveien3.wixsite.com/saasenskogen>

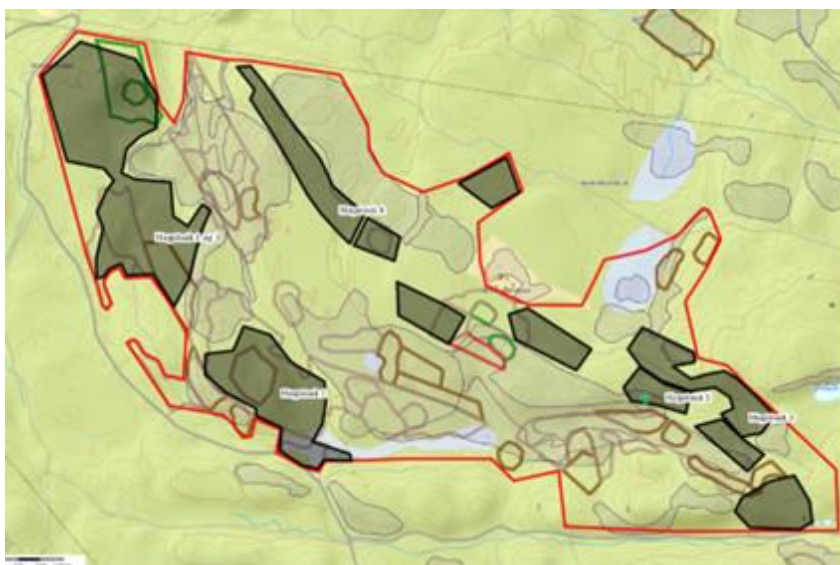

Figur 1: Oversiktskart.
Hogst: Svarte avgrensninger.
Verneverdig område: Rødt polygon.

Hva: Skogen består av ulike livsmiljøer som fanger opp lavlandsnatturskog, gammel kalkbarskog og rik sumpskog. Flere ulike hogstinngrep i perioden 2013-2018 med ulike aktører. Det gjelder ulovlig hogst av nøkkelbiotope(r), manglende kartlegging av livsmiljøer (brudd på PEFC regelverk), ødeleggelse av forekomst med truet art, samt hogst uten spesielle miljøhensyn i en stor andel av bortvalgte livsmiljøer. Dette er den tette mosaikken av livsmiljøer og naturtyper som er med på å gjøre området nasjonalt verneverdig.

Når: I perioden 2013-2018.

Ansvarlige aktører: Viken Skog og Nortømmer.

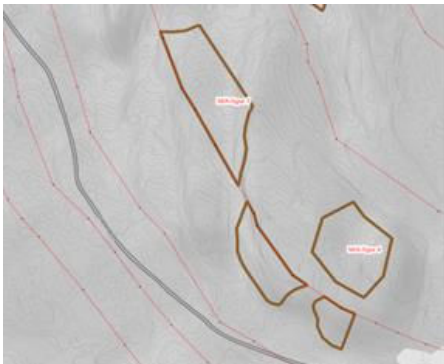

Kartet viser hva som fantes av verneverdig areal per 2008 som rødt polygon. Svarte figurer viser flatehogster som er utført etter dette. Øvrige figurer viser viktige naturområder som er kartlagt og registrert, enten som naturtyper kartlagt etter NiN, eller som livsmiljøer kartlagt av skognæringen i 2009 (MiS). Naturtypekartleggingen (NiN) ble utført etter de fleste av hogstene.

Disse hogstene er utført før 2018 og omfatter hogst av lavlandsnatturskog som er sterkt underrepresentert i skogvernsammenheng (særlig livsmiljøene liggende dødved og gammel

kalkbarskog. Noen av hogstene er i utvalgte livsmiljøer (nøkkelbiotopene), noen er i ikke utvalgte livsmiljøer, og noen er foretatt i eldre kalkbarskog som ikke er blitt registrert av skognæringen, men funnet av lokal biolog. I de ikke utvalgte livsmiljøene er det ikke foretatt spesielle miljøhensyn som ivaretar verdiene.

Hogstsak 1: Hogst av 4 nøkkelbiotoper som var avmerket i kartbasen Kilden (som skogbruket skal sjekke før hogst). En av nøkkelbiotopene vedgår Viken Skog at var ulovlig hogd. De 3 andre påstår de at var "frigitt" i utvalgsprosess. Naturvernforbundet i Buskerud (NiB) mener man kan dokumentere at det ikke skjedde i utvalgsprosess. De har også mottatt utvalgsprotokoll fra biolog som viser at de *ikke* er frigitt. I etterkant har vi også funnet ut at endringer skal rapporteres til Kilden for at en nøkkelbiotop skal kunne sies å være "opphevet". Det har ikke skjedd her.

Figur 5: Kartet viser de 4 nøkkelbiotopene som er blitt ulovlig hogd.

Bilde Tatt helt nordvest i området etter hogst. Oktober 2015.

Hogstsak 2: Utført en gang mellom 2013-2015. Nortømmer er ansvarlig. Funn av frynsekjuka (sterkt truet i rødlistene på hogsttidspunktet). Livsmiljøer (liggende dødved) var ikke registrert og tatt hensyn til ved hogstplanlegging. Klagesak til Veritas. Får ikke innsyn i deres vurderinger.

Hogstsak 3: Utført en gang mellom 2013-2015. Nortømmer er ansvarlig. Funn av klengekjuka (sårbar). Hverken forekomsten eller livsmiljøet (liggende dødved) blir registrert

og tatt hensyn til ved hogstplanlegging. Klagesak til Veritas. Får ikke innsyn i deres vurderinger.

Bildet er tatt på funnsted hvor det var registrert truet art (klengekjuke) før hogsten. Bilde tatt etter hogst, oktober 2015. Foto: Naturvernforbundet i Buskerud.

Hogstsak 4: Utført i 2017. Av Viken skog SA. En rekke truede arter registrert i og like ved hogstområdet, som f.eks.gul snyltekjuke, rustskinn, sjokoladekjuke og bruntuppkorallsopp. Et viktig hovedpoeng er at flere av disse funnen ble gjort innenfor livsmiljøer som skulle vært fanget opp av MiS-registreringene til Viken Skog SA. Innenfor hogstfeltet fantes livsmiljøet rik bakkevegetasjon (gammel kalkbarskog). Klage ble sendt til Intertek, men Naturvernforbundet har ikke fått innsyn i deres vurderinger.

Bilde 3: Viser deler av hogstfeltet. Tatt desember 2017. Foto: Naturvernforbundet i Buskerud.

Hogstsak 5: Utført i 2018. Viken skog SA ansvarlig. Rett ved funn av sjokoladekjuke (Sårbar art). Livsmiljøer er ikke kartlagt ved hogstplanlegging, (i dette tilfellet rik bakke - gammel kalkbarskog), og blir i stedet snauhogd. Klagesak til Intertek. Får ikke innsyn i deres vurderinger. I etterkant blir en truet kalkskogart bestemt og publisert i Artskart. Funnet ble gjort før hogst, i livsmiljøet som nå er delvis snauhogd.

Hogst i nasjonalt verneverdig skog. «Brekkeskogene», i Øvre Eiker

Hvor: Mellom Vestfossen og Eikeren i Øvre Eiker.

Se link for kart og beskrivelser av området: <https://gamleveien3.wixsite.com/brekkeskogene>

Figur 6: Kart som viser området som her blir omtalt som «Brekkeskogene».

Hva: Mange ulike inngrep i perioden 2015-2021. Det gjelder snauhogst av sterkt truet naturtype (rik gransumpskog), bygging av skogsbilvei gjennom nøkkelbiotop, manglende kartlegging av livsmiljøer før hogst (brudd på PEFC sertifisering) og ødeleggelse av både livsmiljøet til, og dokumenterte forekomster av truede arter. En stor andel livsmiljøer, selv de mest verneverdige biotopene, er valgt bort.

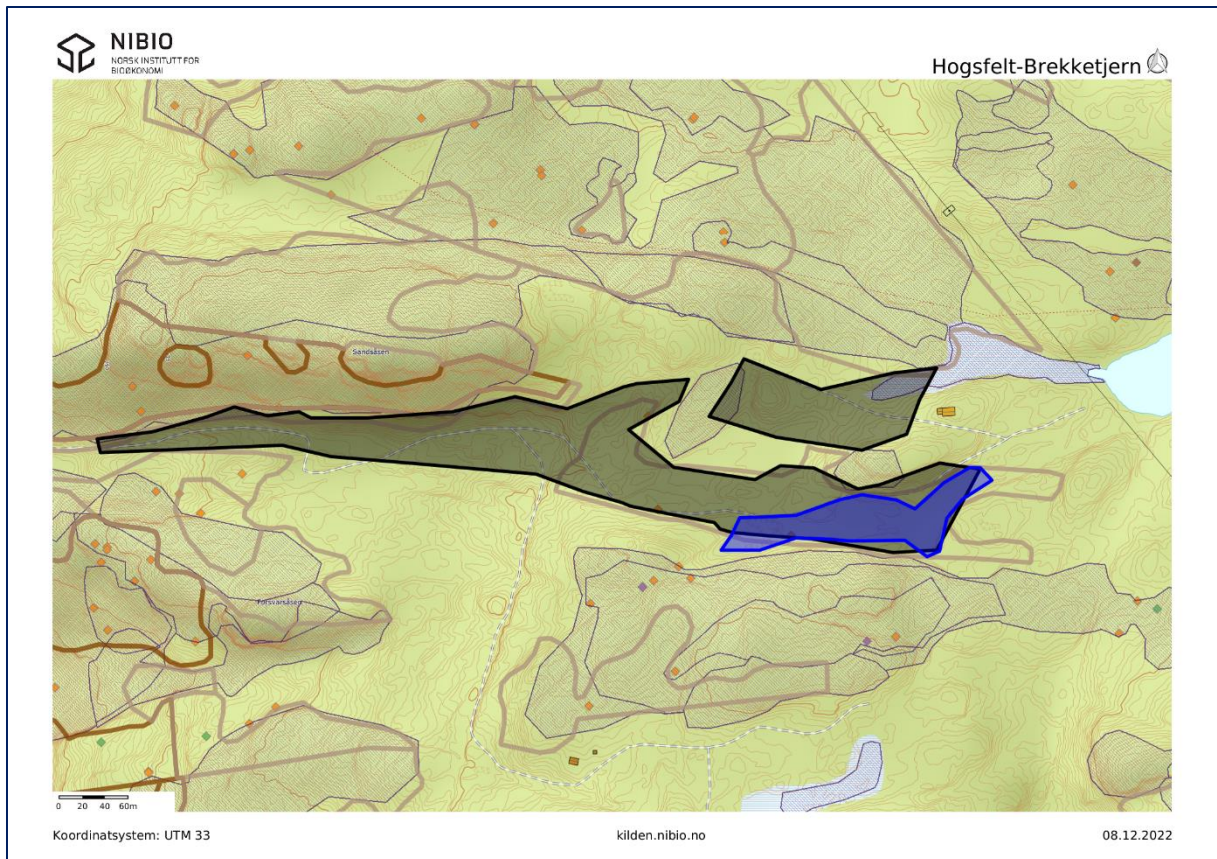
Ansvarlige aktører: Viken Skog SA og Nortømmer.

Dokumentasjon: Det finnes mye dokumentasjon i forbindelse med flere klagesaker. Kontakt Naturvernforbundet i Buskerud.

Hogstsak 1: Utført i 2018. Nortømmer ansvarlig. Snauhogst av eldre rik gransumpskog (sterkt truet naturtype, og livsmiljøet rik bakkevegetasjon etter MiS-metodikken). Også snauhogst av rik lavlandsnaturskog med gamle trær og en del liggende dødved. Også funn av de truede artene sjokoladekjuke og klengekjuke i hogstområdet. Forekomstene er snauhogd. Funnet av sjokoladekjuke ble gjort i skog som nok ikke oppfylt kravet til liggende dødved, men det gjorde derimot skogen hvor funnet av klengekjuke ble gjort. Etter hogsten ble området kartlagt for naturtyper etter miljødirektoratets instruks (etter NiN-metodikk). Tilgrensende skog til hogstflate og funn av klengekjuke fikk da høyeste lokalitetskvalitet. Se: <https://nin-faktaark.miljodirektoratet.no/naturtyper/?id=NINFP2010036614>

Når det gjelder sumpskogen, så ble dessverre den ikke registrert ved NiN kartleggingen. Det kan være fordi den allerede var tilnærmet snauhogd. Nortømmers biolog tegnet den inn i

etterkant av hogst og klage, men konkluderer at naturtypen er godt nok dekket i området, og at man derfor ikke trenger å ta hensyn (i en skog som allerede er hogd). Uansett er det helt uakseptabelt å snauhogge en relativ gammel rik gransumpskog som er sjelden og oppført som en sterkt truet naturtype. Skogen skulle også ha vært registrert som rik bakkevegetasjon ved MiS-registreringen.

Kart som viser hogstfeltet (svarte figurer), og rik gransumpskog (blå figur). Prikker viser rødlistearter. Øvrige figurer viser viktige naturområdet som er kartlagt enten etter NiN eller skognæringens MiS-registrering i 2009. Naturtypekartleggingen (NiN) skjedde etter hogsten.

Hogstsak 2: Utfør før 2020. Ansvarlig er Viken Skog.

Hogst av skog med svært høye(este) nøkkelbiotopkvaliteter. Sterkt truet art, og sårbar art registrert før hogst (prikkporekjuke og gul snyltekjuke). Skognæringens MiS-registrering hadde fanget opp et livsmiljø med rik bakkevegetasjon, men som ikke var valgt ut for bevaring. Derimot var ikke livsmiljøene gamle trær (ca 200 år gamle graner) og liggende dødved fanget opp ved MiS-kartleggingen, til tross at disse var godt innenfor inngangsverdier i MiS. Biolog utførte MiS ved hogstplanlegging. Til tross for de dokumenterte naturverdiene, blir biotopen snauhogd. Hogsten er utført i strid med skogbrukslovens pålegg om kjennskap og ivaretagelse av naturverdier. Mindre enn halvparten av de livsmiljøer som fantes i området er bevart gjennom forvaltning i nøkkelbiotoper. Saken har vært gjenstand for en omfattende klagesak til Intertek. Naturvernforbundet får ikke innsyn i Interteks vurderinger av saken.

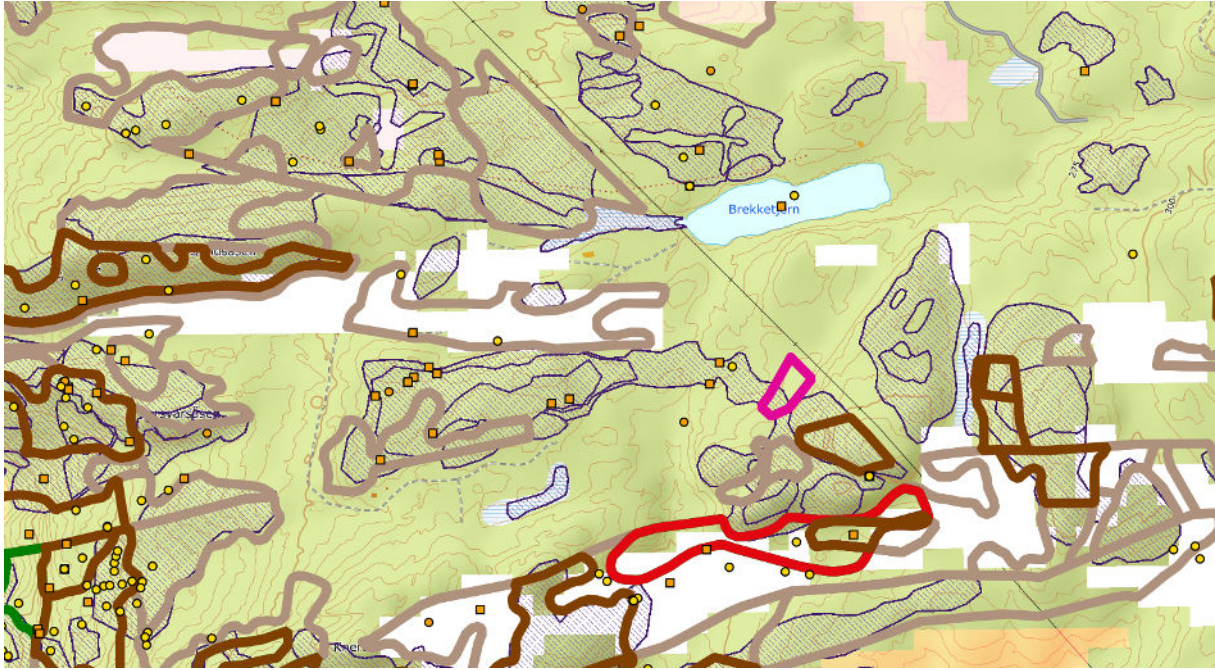

Bilde 4: Tatt mai 2020. Viser snauhogsten av skog med svært høye nøkkelbiotopverdier, som også var levested for truede arter, inkludert sterkt truet art (prikkporekjuke). Likevel ble levestedet utradert.

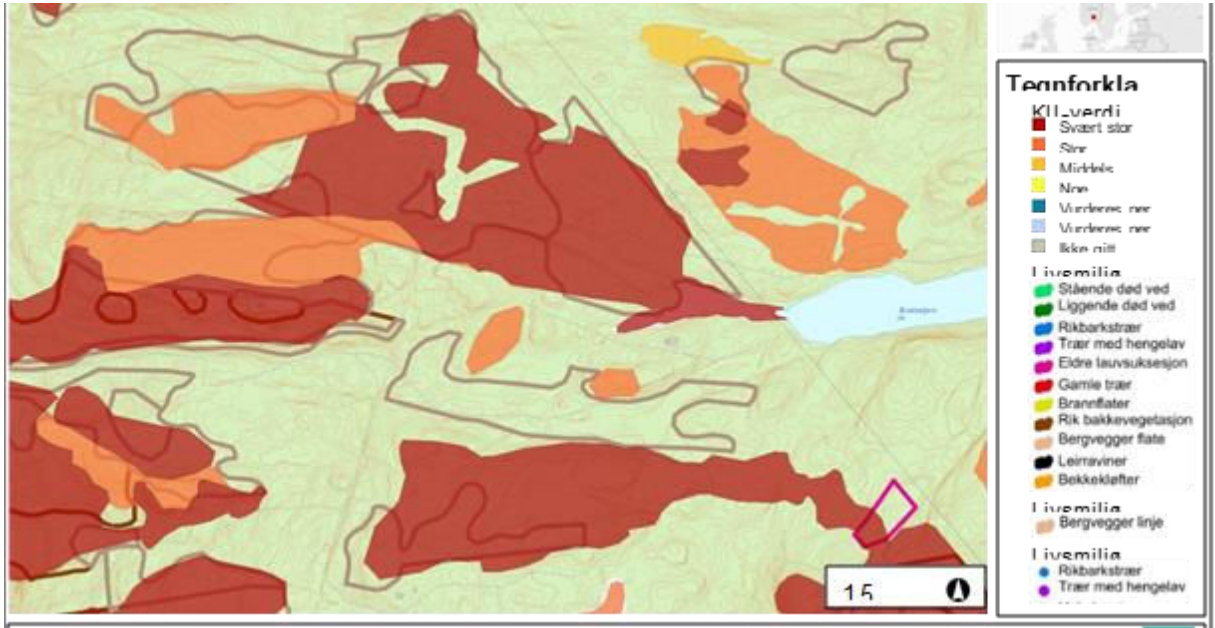

Bilde 5: Tatt mai 2020. Viser snauhogsten av skog med svært høye nøkkelbiotopverdier, som også var levested for truede arter, inkludert sterkt truet art (prikkporekjuke). Til tross for verdiene, ble levestedet utradert. Haugen på bilde er over funnsted for truede arter som var kjent før hogst. Haugen besto av døde trær og hogstavfall, og var plassert der den tuete arten ble funnet.

Hogstsak 4: Nord for Sandsåsen. Snauhogst av rik naturskog med mye liggende død ved. En av svært mange områder hvor det er registrert livsmiljøer, men som ikke har blitt utvalgt for bevaring. Det ble hogd både som en kile innover her, og en større flate helt i nord. Gjenværende skog er blitt kartlagt av miljødirektoratet og naturtypen har fått svært stor verdi. Viser også svært godt hvordan skognæringens miljøhensyn i stor grad vektlegger økonomiske hensyn. Naturtyper av svært høy verdi er ikke blitt valgt inn til bevaring.

Hogster og verdier. De hvite områdene er hogstfelt, tatt fra satelittbilder. Polygoner med tydelige farger er utvalgte MiS-figurer. De bleke gråbrune polygoner er «bortvalgte» MiS-figurer, områder som er «frigitt for hogst».

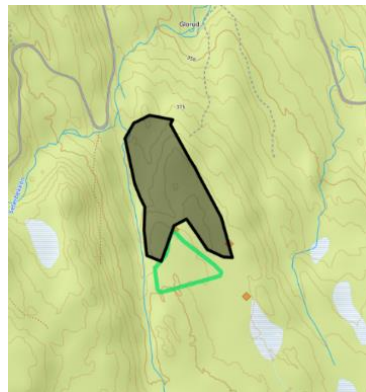
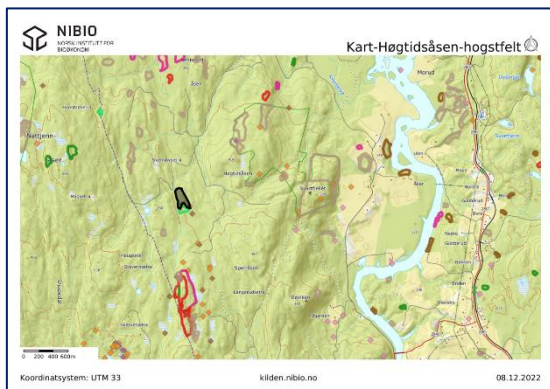
Kart som viser viktige naturtyper etter NiN-registreringen og deres KU-verdi. Sammenliknet med kartet over, går deler av hogsten inn i område med svært stor KU-verdi sentralt i bildet. Med så store verdier konsentrert, ville området nådd langt opp i vernesammenheng.

Bilde 7: Tatt oktober 2015. Rik granskog med mye dødved. Store bevaringsverdier, men ikke avsatt til bevaring av skognæringen. Men Miljødirektoratet gir skogen høyeste bevaringsverdi (KU verdi). Bildet viser resultatet av hogsten. Foto. Naturvernforbundet i Buskerud.

Snauhogst av gammelskog, Høgtidsåsen vest, Modum.

Hvor: Nord i Modum kommune, vest for Snarumelva.

Hva: Flatehogst av skog med høye nøkkelbiotopkvaliteter knyttet til gammel naturskog (gamle trær, eldre lausuksesjon og liggende dødved). Uavhengig biolog har tidligere gjort registreringer, både av arter og biotoper, bl.a. av to registreringer av den truede arten klengekjuke.

Hvorfor: Etter PEFC-sertifiseringen skal naturverdiene registreres etter MiS-metodikken (det innebærer en kartlegging av livsmiljøer) før hogst. NiB har etterspurt dokumentasjon av slik kartlegging fra Viken Skog SA. Denne sier de ikke har noe dokumentasjon, og unnlater å svare på spørsmål om nøkkelbiotop. Dette er et alvorlig brudd på PEFC-kravene: og med miljøinformasjonsloven: slike forespørsler skal besvares. Det er også kritikkverdig at livsmiljø ikke er kartfestet i et område med registrerte funn av trua arter.

Når: 2017 eller 2018.

Ansvarlige aktører: Viken Skog SA

Flatehogst av eldre kalkskog ved Hornvollen, Øvre Eiker.

Flatehogst av eldre kalkskog med store bevaringsverdier. Ved Hornvollen, Øvre Eiker.

Hvor: Sør for Hokksund, og sør for Åletjern. I Øvre Eiker kommune.

Figur 12: Oversiktskart. Rød trekant viser omtrentlig beliggenhet.

Hva: Truede og viktig naturtyper, samt viktig levested for rødlistearter (livsmiljø). Flere av naturtypene er av høy bevaringsverdi, markert som oransje i kartet nedenfor, utarbeidet av miljødirektoratet. Den første hogsten ble utført etter at det ble varslet naturtypekartlegging av området. Imidlertid ble kartlegging utført før hogst, og kartet viser derfor områdets kvaliteter før det ble hogd. Skogbrukets MiS-registrering har ikke fanget opp livsmiljøer innenfor hogstfeltet, til tross for at disse oppfylteinnngangsverdiene i MiS-metodikken. Det meste av de registrerte naturtypene sammenfaller med hva som skulle vært registrert i forbindelse med MiS kartlegging. Mye av området er relativt gammel kalkbarskog som aldri tidligere har vært flatehogget – optimal skog som levested for truede og rødlista arter.

Hvorfor: Hogst i et svært viktig levested for rødlistearter og en kjerneregion for kalkbarskog. Manglende registrering av verdiene i skognæringens MiS-registrering. Hogst utført etter at ny registrering var varslet.

Hogsten markert med svarte figurer. Oransje figurer er skog med høy bevaringsverdi ifølge Miljødirektoratet

Når: Hogster utført i to omganger. Den første en gang i 2018/2019. Og den 2. vinteren 2021/2022.

Ansvarlig aktører: Ukjent.

Kommentarer: Betydelige deler av hogstfeltetene oppfyller inngangsverdiene til rik bakkevegetasjon i MiS-registreringen. De seneste hogstene er utført etter at resultatene fra naturtypekartleggingen var publisert i kart.

Fra hogstfeltet, juli 2020. Foto: Naturvernforbundet i Buskerud.

Bilde av biotopen før den ble hogd. Foto: Naturvernforbundet i Buskerud

Ødeleggende hogst av skog med svært stor verdi. Brekkeplassen, Modum

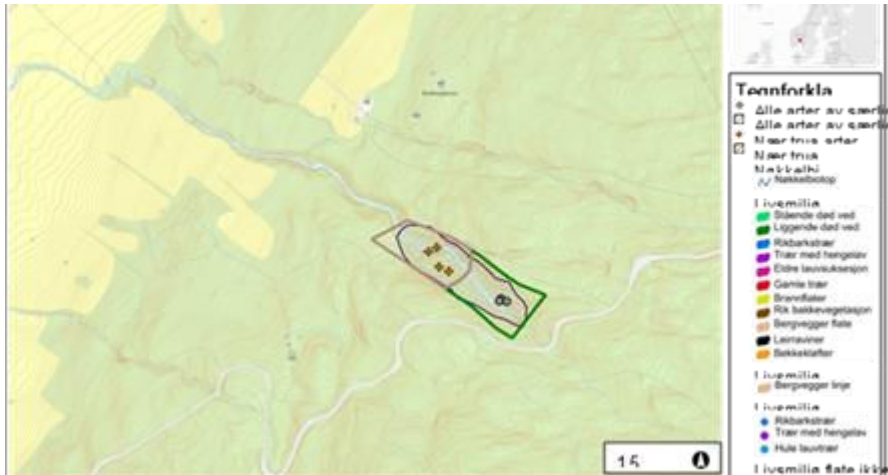
Hvor: Omtrent 3 km nordøst for Vikersund.

Figur 15. Kart som viser beliggenhet.

Hva: Flatehogst i naturtype og livsmiljø med høyeste verdi for biologisk mangfold. Dette er/var en rik gammel naturskogpreget granskog i liten bekkekløft, med mye liggende dødved, samt forekomst av flere rødlistearter, inkludert sårbare og sterkt truede arter som sjokoladekjuke og rosenjodskinn. Naturtypen som er blitt registrert (etter NiN), har fått høyeste lokalitetskvalitet og svært stor KU-verdi. Se: [Faktaark - Naturtyper NiN \(miljodirektoratet.no\)](http://miljodirektoratet.no)

Hvorfor: Hogst i rik gammel lavlandsskog med mye dødved. Slike miljøer er sjeldne og viktig levested for mange truede arter. Størrelsen er viktig for langsiktig bevaring av verdiene.

Figur 16: Kart som viser viktige naturverdier i form av naturtyper (lilla figur), rødlistearter (punkter) og livsmiljøer hvor grønn figur er nøkkelbiotop, og gråbrun er ikke utvalgt livsmiljø. Det ikke utvalgte livsmiljøet er hogd, uten spesielle hensyn til naturverdiene.

Bilde 4: Tatt i 2022. Viser snauhogst fra den nedre halvdel av naturtypelokaliteten. Foto: Naturvernforbundet i Buskerud

Når: Uført i 2022.

Ansvarlig aktører: Trolig Viken Skog SA.

Kommentarer:

Øvre del av lokalitet er registrert som livsmiljø, trolig i forbindelse med revisjon av MiS-registreringene. Viken Skog SA er oppført som kartleggingsfirma. Det er opprettet nøkkelbiotop der. I nedre del av lokaliteten er det registrert et annet livsmiljø, men er ikke utvalgt for bevaring og snauhogd. Her har et enhetlig livsmiljø, (liggende dødved av gran i en liten bekkekløft) blitt delt i to ulike figurer, trolig på grunn av noen bagatellmessige forskjeller på noen av parameterne. En slik oppsplitting reduserer naturverdiene, men det gjør det mulig for skognæringen å hogge skogen uten å bryte med sertifiseringskravene. For naturverdiene er enhver reduksjon av nøkkelbiotopenes areal skadelig og øker risikoen for at artene går ut.

Flatehogst av skog med store naturkvaliteter. Hallingstua, Modum.

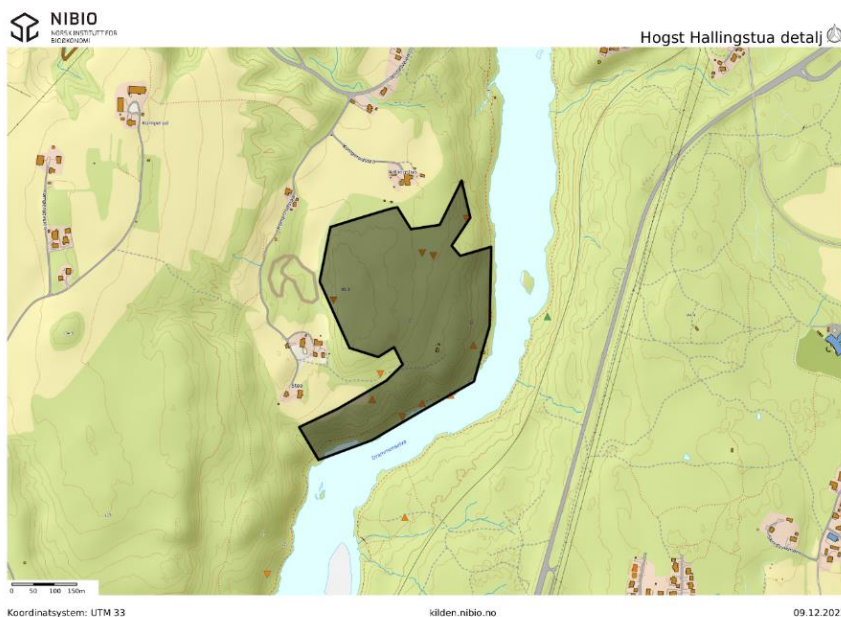
Hvor: På østsiden av Drammenselva, ved Geithus.

Figur 17: Oversiktskart som viser hogstfelt (svart figur).

Hva: Nesten alt av bevaringsverdig skog er snauhogd. Dette var relativt gammel, rik lavlandsblandingskog med livsmiljøer som liggende dødved, rik bakkevegetasjon, og eldre løvsuksesjon. Det var også registrert en del rødlistearter her, inkludert truede arter. Når det gjelder funnet av ospeskinn (sterkt truet), så var dette avmerket som hensynssone, men entreprenør har likevel klart å ødelegge stokken som den vokste på. Men det mest negative, er at et levested til denne og andre arter med lignende habitatkrav, er blitt ødelagt. Trolig uten at de er blitt kartlagt på forhånd.

Eiendommene er ikke omfattet av driftsplanleggingen og MiS-registrering. Etter PEFC skal det før hogst i et bestand som ikke er registrert med MiS-metodikk gjøres en vurdering av nøkkelbiotop basert på MiS-metodikken i et såkalt «føre-var-skjema».

Figur 18: Kart som viser hogstfelt (svart figur) noe omtrentlig, basert på satellittfoto, samt funn av rødlistearter hvor trekanten pekende oppover er truede arter, og trekanten pekende nedover er nært truede arter.

Før hogst

Og etter.

Bildet viser stokken med den sterkt truede arten ospeskinn liggende igjen etter hogsten. Området rundt hadde mye liggende dødved av osp. Denne skogen, som var levestedet til ospeskinn og mange andre arter med lignende habitatkrav, er nå flatehogd.

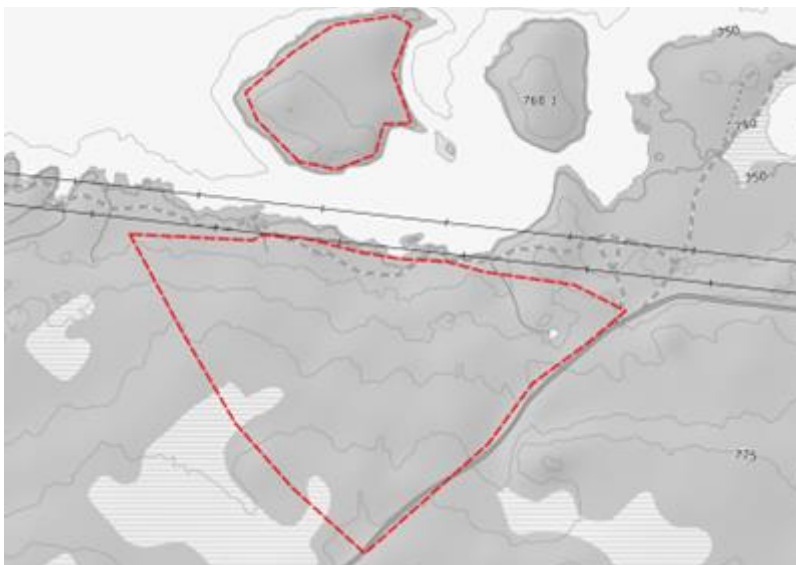
Hvorfor: Rik gammel lavlandsskog med mye dødved er sjeldent, og viktig levested for mange truede arter. Manglende MiS-registreringer har medført at hogst er gjennomført i et svært verdifullt naturområde, og at tømmeret er blitt feilaktig levert som «miljøsertifisert».

Når: 2021/2022.

Ansvarlig aktører: Ukjent

Flatehogst ved Godfarfossen i Nore og Uvdal kommune

Sammendrag: Naturskog som er flatehogd vinteren 2021. Området hadde store naturverdier i form av gamle trær og dødved av kelo-type. På hogstflatene ligger det igjen oppkappet, nedkjørt kelo-virke som er benyttet som kjøreunderlag for hogstmaskiner. Langs kantene av hogstflata står det furutrær med alder oppimot 400 år og kelo-gadd fra trær som spirte for 400-800 år siden. På hogstflata er det nedkjørte stubber med brannspor, gjenstående kelo-gadd og enkeltstående gamle furutrær, noe som signaliserer at skogen før hogst hadde store kvaliteter. Det flatehogde området var foreslått som kompensierende areal i forbindelse med kraftutbygging av Godfarfossen. I områdene vest for flatehogsten er det per 04.12.2022 registrert 28 rødlistede arter. Det flathogde området hadde trolig tilsvarende verdier før hogst.

Figur 1. Rød stiplet strek viser avgrensninger for flatehogde områder øst for Godfarfossen

Hogsten har foregått i området øst for Godfarfoss i Nore og Uvdal, og er utført av Viken Skog. Området skulle vært registrert som MiS-livsmiljøene Gamle trær og Stående død ved. Ingen MiS-livsmiljøer er registrert i det hogde området. I henhold til Kravpunkt 12 i PEFC-sertifiseringen skal *“stående døde lauvtrær, grov død furu, naturlige høgstubber av alle treslag og liggende døde trær (læger) eldre enn 5 år skal som regel spares ved hogst”*. På denne hogstflata er de fleste grove døde furuene hogd, kappet og brukt som kjøreunderlag. Kravpunkt 26 i PEFC-sertifiseringen sier at *“livsbetingelser for arter som er mer eller mindre avhengige av brent skog som livsmiljø (...)”* skal sikres. Flatehogsten er foretatt i sterkt brannpåvirket furuskog, med brannbetingede arter som lys- og mørk brannstubbelaiv m.fl., har ingen mulighet til å overleve innenfor det flathogde området. I skogbrukslovens § 4 står det at *“Skogeigaren skal ha oversikt over miljøverdiene i egen skog og ta omsyn til dei ved gjennomføring av alle tiltak i skogen.”* I dette tilfellet har ikke skogeieren hatt oversikt over miljøverdiene i egen skog.

Beskrivelse av området før hogst: Tørr, kontinental og sterkt brannpåvirket sandfuruskog med lavdekke. Stort innslag av kontinuitsbærende elementer som kelo-gadd, brannstubber og gamle trær med brannlyrer. Mest sannsynlig urskogsdynamikk i deler av området.

Viktige dødvedelementer av kelo-type, samlet, kappet og delvis kjørt ned ifm. hogsten. Kilde: BioFokus-rapport 2021-031

Godfarfosshogsten er et godt eksempel på forskjellen mellom andre aktører slik som kraftutbyggere som må bestille en konsekvensutredning og ta hensyn til naturverdier som biologer funner, versus skogbruket som styrer alt selv og både bestemmer hva som skal hogges og vernes, samt står for kunnskapsinnhentingen selv og funner bare en brøkdel av naturverdiene.

Ved konsesjonsbehandling for utbygging av Godfarfoss ble kraftselskapet pålagt naturregistreringer, og funn av flere rødlistearter utløste krav om en plan for avbotende tiltak. Biologene foreslo at et areal med nasjonalt viktige furuskogskvaliteter i form av brannpåvirket furunaturskog med en rekke rødlistede gammelskogsarter skulle settes av til vern. Dette er vanlig prosedyre i flere samferdselssaker med stor samfunnsnytte der ødeleggelse av naturverdier ikke kan unngås.

Paradoksalt nok ble all skog øst i forslaget flatehogd vinteren 2021 av skogeierlaget Viken Skog. I tillegg ble all den døde veden som NVE ville at utbyggerne skulle legge igjen som kompensierende tiltak, bevisst fjernet eller kjørt ned av skogbruket. Arealet har med det mistet sin verdi som naturskog, sin funksjon for krevende gammelskogsarter og kontinuiteten er brutt.

Til tross for at skogen åpenbart var eldgammel og hadde dødvedmengder klart over inngangsverdiene, var den ikke fanget opp av skognæringens MiS-registrering.

Markberedning ved Godfarfoss

Flatehogst og ulovlig bygging av traktorvei/driftsvei ved Gjuva i Flesberg kommune

Sammenheng: Skog i B-biotop (verdi: viktig) og A-biotop (verdi: svært viktig) er flatehogget høst/vinter 2021. I tillegg er skogsvei anlagt uten at det er søkt om byggetillatelse (jf. § 2-1 i *Forskrift om planlegging og godkjenning av landbruksveier*) og således ulovlig anlagt

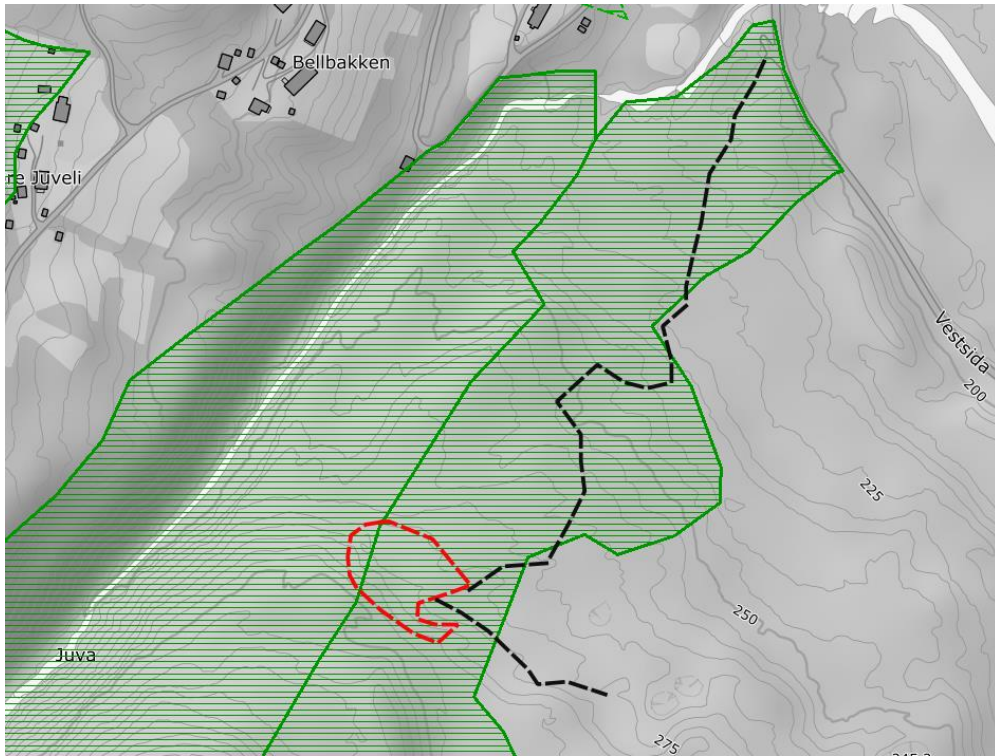
Det flatehogde området var til dels naturskog og lå delvis innenfor en A-biotop av naturtypen "Bekkekløft og bergvegg". Innenfor naturtypen er det per 12.12.2022 funnet 13 rødlistede arter. Naturvernforbundet mener at det ikke må hugges i A-biotoper, og at det er skjerpene at hogsten er utført i en bekkekløft. Bekkekløfter er kjent for eksepsjonelt rikt arts mangfold på grunn av variert topografi, stabil luftfuktighet og vanskelig tilgjengelighet. Det sistnevnte gjør at bekkekløftene som regel er mindre berørt av menneskelige inngrep enn tilgrensende arealer.

Hogsten er utført av grunneier selv, og tømmeret er solgt til Viken Skog.

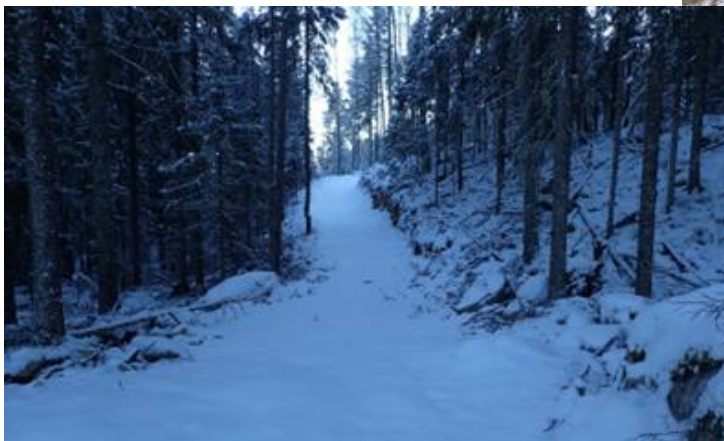
Viken Skog skriver i svarbrev til Naturvernforbundet (jf. svarbrev til Naturvernforbundet 20.12.2021) at en nøkkelbiotop er etablert i bekkekløfta. Nøkkelbiotopen er imidlertid ikke dekkende for naturverdiene i bekkekløfta. Naturvernforbundet har heller ikke kjennskap til hvilke vurderinger som skal ha blitt gjort av *person med skogbiologisk kompetanse* (jf. *Kravpunkt 21 i PEFC-sertifisering*) ifm. hogst i A-biotopen. Dette er Viken Skogs ansvar.

I Flesberg kommunes postlister foreligger ingen søknad om bygging av aktuell skogsvei. Ifølge tidligere kvalitets- og miljøsjef i Viken Skog, Per Hallgren, ble skogsveien bygget på 80-tallet (jf. svarbrev til Naturvernforbundet 20.12.2021). Ifølge lokalkjent person som tipset Naturvernforbundet om hogsten fantes det ingen skogsvei der ny vei nå er etablert. Hallgren skriver i svarbrevet til Naturvernforbundet at "*Driftsveien ble bygget av tidligere eier på 80-tallet. Den er nå ryddet for kratt i forbindelse med skogsdrift.*". Naturvernforbundet er etter befaring 19.12.2021 uenige i at driftsvei fantes på hele strekningen. Vi mener at ny driftsvei er bygget på deler eller langs hele strekningen (se sort stiplede strek i Figur 1). Dersom det kan framlegges dokumentasjon for at driftsvei tidligere fantes, er denne nå oppgradert til ny veiklasse (se Bilde 2), noe som også er søknadspliktig iht. § 2-1 i *Forskrift om planlegging og godkjenning av landbruksveier*. I begge tilfeller dreier det seg om forskriftsbrudd.

Videre er hogsten og etableringen av driftsvei spesielt ødeleggende siden det er hugget i kjernen av et sammenhengende skogområde, noe som bidrar til fragmentering.

Rød stiplet linje viser avgrensning av hogst, svart stiplet linje viser trasé for nybygd driftsvei, og grønne figurer viser A-biotop (t.v) og B-biotop (t.h.).

Kjærбуhovda i Hol

Kjærбуhovda ble kartlagt som "Nasjonalt verneverdig" i rapport fra NINA fra 1995:

Ser en bort fra de ferske hogstingrepe nede ved fjorden, er det ganske lenge siden det foregikk skogsdrift innenfor det undersøkte området. På flere gadd i området kan en se sotmerker etter skogbrann. Det finnes også en del brannlyrer, og det er gjort to aldersbestemmelser på disse. Den ene viste en alder på 130 år og befinner seg ikke så langt fra den vestre bekken i området. Den andre viste en alder på 245 år på en nordvesteksponert brannlyre nær en blokkrik dal ca 940 m o.h. Store deler av området, spesielt øvre halvdel av lia, har antagelig ikke vært hogd mer enn en gang tidligere.

Vurdering- verneverdi

Kjærбуhovda viser furuskog med innslag av gadd og læger og liten grad av påvirkning spesielt i det øvre lipartiet. Floristisk rike innslag forekommer langs bekker og våte sig pga gunstige bergarter som lokalt gjør seg gjeldene i den ellers så næringsfattige berggrunnen. Jevnt fordelt bunnmorene av vekslende tykkelse gir lokaliteten et ensartet preg som også viser det typiske ved skogen i hele dalføret. Forekomsten av lav på trærne er interessant. Det undersøkte området viser sluttet furuskog nær fjellet som gradvis går over i bjørkeskog lengst oppe i lia.

Kjærбуhovda er et svært verneverdig typeområde (***)

Området er nå delvis flatehogd og markberedt. Se bilder. De har gravd hull i bakken, med jevne mellomrom, mest sannsynlig for å bedre foryngelsen. Stedvis har de også pløyd, dvs. vanlig markberedning.

Flatehogst og markberedning ved Kjærбуhovda

Oslomarka – like ille om resten av landet

I mer enn 40 år har Oslomarka hatt en egen forskrift etter skogbruksloven for å ta vare på natur- og friluftslivsverdiene. Likevel drives skognæringen minst like hardt i Marka som i resten av landet.

Kompetansestrid i Nordre Follo kommune

Høsten 2018 godkjente Ski kommune en hogst i et verdifullt naturskogsbestand på Siggerud. Området var i 25 år benyttet av en naturfotograf til fotografering av mange av skogens fugler og dyr. Naturvernforbundet påklaget hogsten med henvisning til at kjennskapen til naturverdiene var for dårlige og ikke vurdert skikkelig, at fotografens og Naturvernforbundets observasjoner og registreringer tilsier en før-var-holdning, og at den samlede belastningen i et svært uthogd område heller ikke var vurdert, slik naturmangfoldlovens kapittel 2 krever. Bestandet hadde mengder av død ved som oversteg inngangsverdiene i skogbrukets MiS-registrering, men var ikke fanget opp av denne.

Eiendommen Brubakken i Nordre Follo. Det er den søndre delen av eiendommen som ble hogd.

Klagen ble behandlet av kommunens byggesaksavdeling som beskriver skogen slik:

Store deler av feltet er naturskog med en viss grad av sjikting, gamle trær og død ved, blanding av løv- og bartrær, uten spor etter hogst og med en naturlig dynamikk. Det er store mengder død ved i alle nedbrytningsstadier og dimensjoner, og flere fuktige områder med innslag av tørrere rabber, og et fuktig mikroklima. Dette gjelder særlig den sørlige halvdel. Feltet grenser i sør til sumpskog samt intakt lavlandsmyr i innlandet, registrert som naturtype av regional verdi (B-verdi; Naturbase-ID BN00051440).

Klagen ble tatt til følge av kommunen, men vedtaket ble påklaget av Viken Skog til Fylkesmannen som opphevet kommunens vedtak og godkjente hogsten. Landbruksavdelingen hos Fylkesmannen støttet seg til Viken Skogs argumentasjon, bagatelliserte naturverdiene og mente at de hensyn Viken skisserte ville ivareta verdiene.

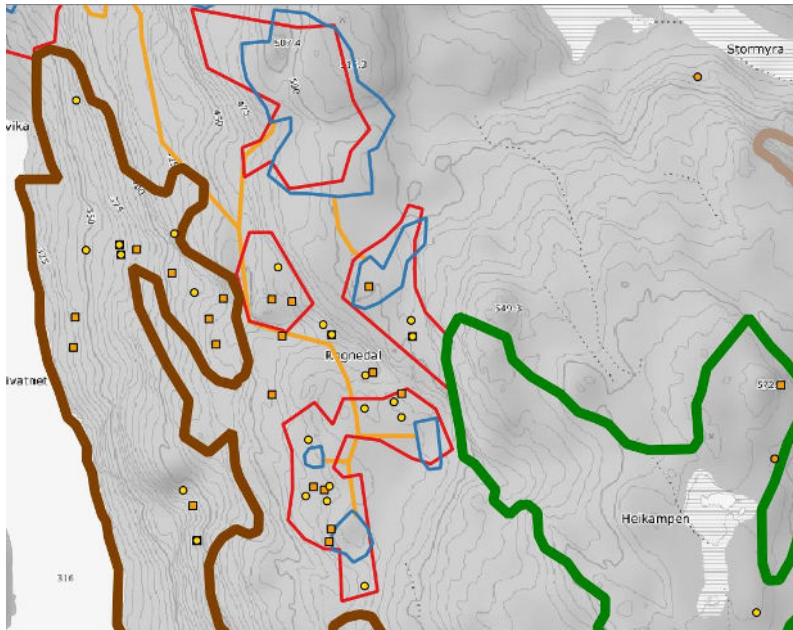
Kommunen fattet i ettertid vedtak om at hogstsaker i framtiden skulle avgjøres av landbruksavdelingen.

Før og etterbilder tatt av Pål Hermansen

Heikampen, Oslo kommune

En rekke snauhogster i et område med mange funn av trua og rødlistede arter.

*Tykke, farga streker er MiS-figurer
Prikker er artsfunn; firkantete er nær trua arter, gule, runde er sårbare arter (VU)
Rødt er innmeldte hogster, blått er gjennomførte hogster etter NOAs klage.
Oransje strek er driftsveien.*

Naturbeskrivelse av lokaliteten + evt dokumenterte verdier fra basene

Forskjellige alder på bestandene den eldste var 152 i 2012. I noen av bestandene ble det funnet flere rødlistete arter i forskjellige kategorier. Disse bestandene ble ikke hogd eller hogsten redusert, etter at klage fra NOA fikk medhold.

Inngrepet; omfang og utforming

Se kart over. Alle hogstene er gjennomført som flatehogster.

Naturskader: Hogst i nøkkelbiotop/levested for rødlistearter, fragmentering

Selve funnstedet for de trua artene ble satt igjen med en sparsom buffersone rundt. De store, helhetlige livsmiljøene ble ødelagt og fragmentert. Det mest intakte og store gammelskogsfeltet i Oslo, med stor variasjon i skogtyper og rikhet ble fragmentert, og mistet mye av sine verdier. Områdets potensial for overlevelse av trua arter knyttet til naturnær skog ble sterkt svekket som følge av tap av gammelskog og fragmentering.

Brudd på lover/sertifisering (randsoner mot vassdrag, hjulspor manglende livsløpstrær)

Ingen tydelige brudd. Hogsten var godkjent av kommunen og klagen forkastet av Statsforvalteren – etter Naturvernforbundets mening i strid med skogbrukslovens krav om kunnskap og hensyn til naturmangfoldet (§ 4).

Ansvarlig

Løvenskiold Skog

Lokalt engasjement

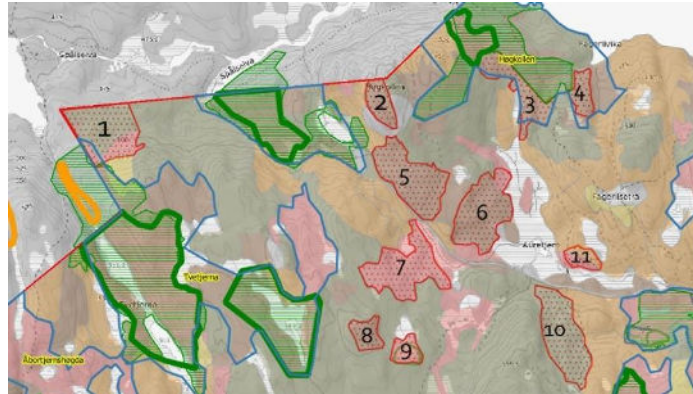
Naturvernforbundet i Oslo og Akershus (NOA) klagde på hogsten, men fikk ikke medhold. NOA påpekte manglende naturregistreringer, derav manglende ivaretagelse av påbudet i nml § 8. Bl.a. ble det vist til en rapport med dokumentasjon av truede arter i 65 bestand som var godkjent for hogst, som dokumentasjon av manglende registreringer /registreringskvalitet. Videre ble det dokumentert 21 funn av rødlistearter, hvorav 8 truede arter, og variert gammelskogstruktur, egnet for mange truede og sårbare arter.

NOA påpekte også at pliktig vurdering av nml §§ 9-12 ikke var utført, og at særlig § 9 om føre var, § 10 om samlet belastning og § 12 om miljøvennlige teknikker var viktige for vurderingen av områdets verdier og bevaring av disse.

Gammelskog nord for Heikampen før hogst.

Flere flatehogster sør for Spålen-Katnosa naturreservat, Ringerike kommune.

Hogstområdet ligger på sørsiden av Spålen-Katnosa naturreservat med 11 teiger inne i et landskap Naturvernforbundet har foreslått som utvidelse av reservatet. Teigene 1, 3, 7 og 9 er påklaget av NOA som følge av manglende MiS-registreringer. Teig 5 og 6, samt store deler av 7 er hogd, mens resten ligger på vent til vinterføre.

Det er gitt tillatelse til hogst etter Markaforskriften etter skogbruksloven. Denne er påklaget for 4 bestand, men klagen er avvist av Statsforvalteren. NOA hevder vedtaket er ugyldig, da det er dokumentert en rekke verdier som skulle vært fanget opp av skogbrukets egne registreringer, men som det ikke finnes spor av i databasene. Teig 9 var tidligere lagt inn som en død-ved-figur i MiS, men er fjernet fra kartet. Hogst uten et kunnskapsgrunnlag om naturverdiene er i strid med skogbrukslovens § 4 og med sertifiseringsreglene. Hogsten ble påbegynt senhøsten 2022, men er midlertidig stoppet. Skogen eies av Løvenskiold Skog, som er sertifisert gjennom Nortømmer.

Fra teig nr 9. Skulle vært MiS-registrert som figur med liggende dødt trevirke.

Fra teig nr 7. Skulle også vært MiS-registrert som figur med liggende dødt trevirke.

Et lite lysglimt: Artsprikker redder skog

I Marka må skogeierne ha tillatelse til hogst. Det har i perioder satt naturvernet i stand til å stanse de mest uheldige hogstene. Selv om det er friluftslivet som er hovedårsaken til den spesielle Marka-forskriften, har det til nå vært helt umulig å komme gjennom med klager på hogst basert på argumentasjon rundt friluftsliv og naturopplevelse – kun funn av rødlistearter er grunn god nok til å ilegge restriksjoner på hogst. Ved å registrere i naturverdier og klage på hogstvedtak er mange hogster stoppet eller redusert. Her tre eksempler på hogster som ble godkjent av skogbruksmyndighetene, men stoppet som følge av artsfunn i regi av Naturvernforbundet.

Funn av kritisk truet art stopper hogst på Flåtaflaka

I 2014 fikk NOA stanset hogst i et naturskogbestand i Flåtaflaka som følge av funn av trua arter, bl.a. den kritisk truede arten storpora flammekjuke. Dette varden gangen det 7. funnet av arten i Norge. Skogbrukets egne registreringer hadde ikke fanget opp verdiene. Skogeieren valgte å trekke hogstøknaden for dette bestandet.

Artsfunn stopper hogst på Tuppern

Hogstøknad ble innvilget, men akuttregistrering av NOAs fagbiolog påviste to trua arter; lappkjuke og huldrestry. NOAs klage ble tatt til følge og skogen består

Verdiløs MiS-registrering ved Lenseløken

Skogbruksmyndighetene på Ringerike godkjente hogst med henvisning til at MiS-registrering var foretatt. Registrering i regi av NOA dokumenterte funn av tre trua arter og flere nær trua arter i en opplagt naturskogstruktur.

Lappkjuke og huldrestry er arter som kan stoppe hogst.

Nøkkelibiotophogst i Østfold

54 nøkkelibiotoper rasert i Aremark og Marker (Østfold)

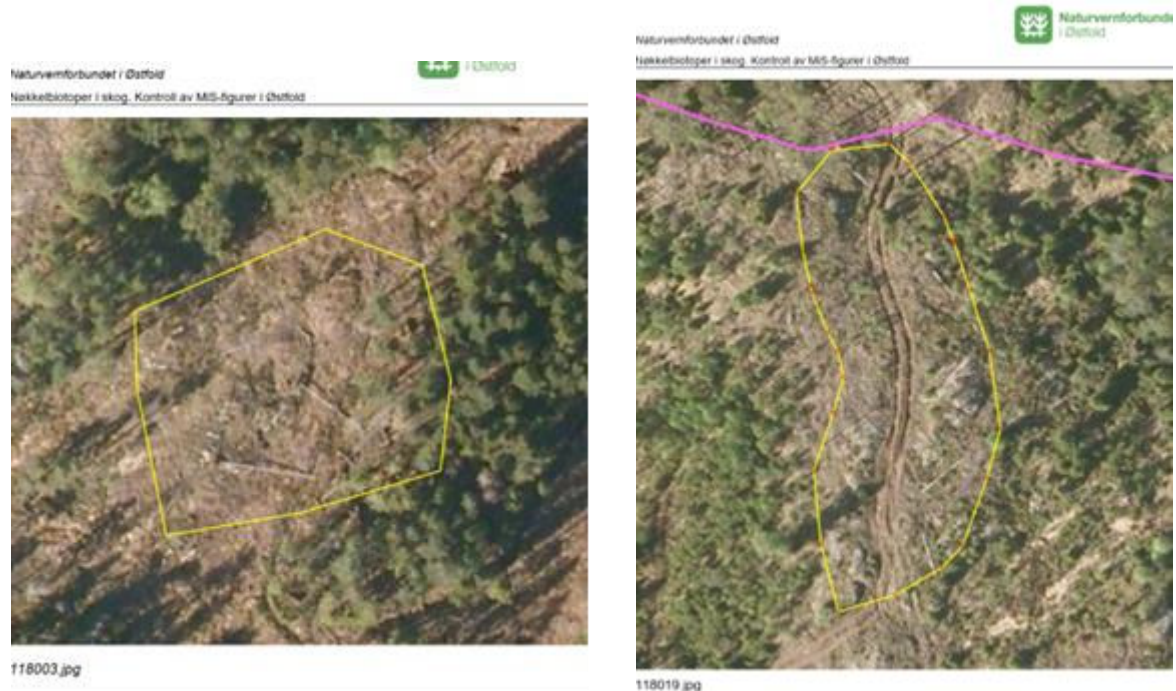
Naturvernforbundet i Østfold engasjerte i 2016 firmaet Wergeland Krog Naturkart for å gjennomføre en kontroll av nøkkelibiotoper (MiS-figurer) i skog i Østfold fylke.

Rapporten består av to deler:

Del én er en oversiktlig kontroll av 4705 nøkkelibiotoper i Østfold. Det ble registrert 337 skadede nøkkelibiotoper (7,2 %) hvorav 222 sikkert skadede og 115 usikkert skadet, henholdsvis 4,7 og 2,4 %. Pga. mangel på behandlingsforslag (og ressurser) ble det ikke gått videre med en detaljert kontroll.

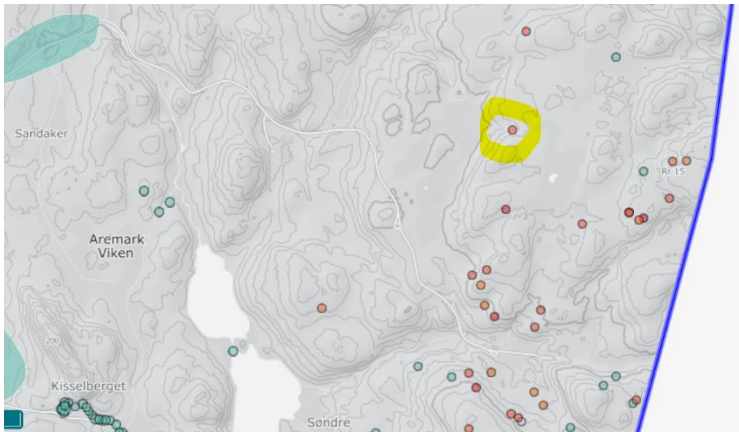
Del to er en grundig gjennomgang av samtlige nøkkelibiotoper i kommunene Aremark og Marker. For disse kommunene hadde vi tilgang på behandlingsforslag slik at f.eks. nøkkelibiotoper med behandlingsforslag «gjennomhogst» ikke ble registrert som skadede selv om det ble påvist hogst i nøkkelibiotopen. Den detaljerte gjennomgangen av 533 nøkkelibiotoper i de to kommunene resulterte i 54 nøkkelibiotoper hvor det ble påvist skade. Gjennomsnittlig skadeprosent for Aremark og Marker er 10,1, henholdsvis 11,1 og 9,4.

Vi bringer her to eksempler fra rapportens del 2. Hele rapporten finnes her: [Nøkkelibiotoper \(MiS\) - kontroll \(wkn.no\)](#)

To eksempler på nær fullstendig uthogde nøkkelibiotoper fra rapporten.

Flatehogst i levested for trua art nordøst for N. Busterudtjern, Aremark

Hogsten er foretatt i en vest-vendt søkk mellom Orrelekmyr og Bjørnelimosen, ca 570 meter VNV for Riksroys 15 i Aremark.

Flatehogst på et felt med to dokumenterte funn av tyrivokssopp (VU). Skogen hadde før hogst naturskogpreg med et lite fuktsig forbi søkket med VU-funnene

Hogst av levested til truede arter skal ikke forekomme. Disse funnen lå i naturbase, og skulle vært hensynstatt. Hogsten er et brudd på skogbrukslovens § 4, som pålegger skogeier å kjenne miljøverdiene på eiendommen, og ta hensyn til dem ved ulike tiltak. Videre er det brudd på bærekraftforskriften, og et brudd på PEFC-sertifiseringen som ikke er påtalt av sertifiseringsorganet.

Hogsten ble antakeligvis foretatt i 2019 eller 2020. Ukjent hvem som sto for driften.

VU-funnene midt utpå flata (litt til venstre på bildet) uten et tre rundt seg, - soppene helt sikkert døde, for tyrivoksskinn er skygge- og fuktkrevende.

**HOGST AV RANDSONER: BRUDD PÅ
VANNRESSURSLOVEN**

Vannressursloven brytes på Hadeland (der også!)

Vannressursloven pålegger alle aktører å bevare økologisk funksjonell randsoner langs våre vassdrag. Denne paragrafen blir stadig brutt. Vi bringer her fire eksempler fra Hadeland, men tilsvarende saker kunne vært trukket fram også fra resten av landet.

Bilder fra Åssjøbekken ved Mylla

Jevnaker allmenning hogger skog som aldri før. Slik så den viktigste gytebekken til det store vannet Mylla ut midt i den viktigste gyteperioden for ørreten. Hogstene fant sted et stykke opp i vassdraget, men virkningene var store helt ned til gytebekkens utløp i Mylla. Hogstene, og terrengtransporten bidro til sterk svekkelse av årets gyting og til å radere ut forrige årskull av ørrettunger.

Omfattende hogster og ødeleggelse av myr og vassdrag vest for Svea

De to siste årene er det utført hogst for flere grunneiere i et stort skogområde vest for Svea nordvest i Nordmarka. Hogsten er utført av Nortømmer as og var forhåndsgodkjent av Landbrukskontoret for Hadeland og Nittedal. Det har vært mange reaksjoner blant tur og skifolk i området.

Også vannveier og gytebekker i hogstområdet er berørt på en måte som neppe er i tråd med lovens bestemmelse om ivaretagelse av kantsoner. I en presisering fra Statsforvalteren i januar i år heter det:

«Kantsoner langs vassdrag er viktige og trenger beskyttelse. Ved hogst må det settes igjen nok trær til at kantsonens økologiske funksjon ivaretas. Hvis grunneier av ulike grunner ser behov for å fjerne kantsonen, sier vannressursloven at det må innhentes dispensasjon fra Statsforvalteren før hogsten kan gjennomføres. Ved reetablering må det legges til rette for en naturlig kantvegetasjon.»

Svea og Karlstjerna er kalksjøer vurdert av NIVA som en sjelden og verdifull naturtype. Vannene har store bestander av en eller flere truede vegetasjonstyper og rødlistearter, bl a kransalgene *Chara aspera*, *Chara contraria*, *Chara rudis* og *Chara strigosa*. I NIVA- rapport L.NR. 6298 (fra 2012 er de definert som svært viktige lokaliteter med verdi A. Svea er et produktivt og godt fiskevann med en sjelden stor og potent selvreproduserende ørretbestand. Langs sidebekkgrenen i åsen vest for hyttefeltet i Brattlia () er det er ikke satt igjen noen form for kantsoner langs bekken. Fra *Vollavegen* og ca 300 meter nedstrøms finnes heller ingen kantvegetasjon etter hogsten.

Flyfoto av de omfattende hogstene vest for Svea i Lunner kommune

Fra *Vollavegen* og ca 300 meter nedstrøms finnes heller ingen kantvegetasjon etter hogsten.

Langs bekken mellom Øvre og Nedre Karlstjern (6) er det ikke satt igjen kantsone ned mot bredden. Stedvis ligger det store mengder kvist og kvas fra hogsten i bekken.

Myrområdet (4) øst for Brattlia er brukt som oppsamlingsplass for tømmer, og det er kjørt med maskin på kryss og tvers over det hele. Myrområdets små vannveier, som danner den ene grenen av sidebekken, er smadret. Dette har ført til at store deler av myra i dag står under vann og er preget av unaturlig store sumpområder uten naturlig drenering.

Se mer: [KANTSONER TIL BESVÆR | larsoglars](#)

Kantsonehogst i Kalvedalen, Jevnaker

I oktober 2020 gjennomførte Jevnaker Allmenning en hogst i Kalvedalen nord for Gjerdingen. De første dagene av hogsten ble alle trærne i det øverste området fjernet uten at det ble stående igjen noen form for kantvegetasjon ned mot Kalvedalsbekken, den viktigste gytebekken for ørreten i Gjerdingen. Hogsten er i strid med vannressurslovens bestemmelser om kantsoner.

Mot slutten av måneden medførte avrenning fra hogstfeltene nedslamming av store gyteområder hvor årets gyting nylig var avsluttet. Dette har trolig fått store negative konsekvenser både for ørretrogn og annet liv i bekken.

Hendelsen var som en reprise på Allmenningens hogst sør for Mylla i 2019 (Ålsjøbekken – se over). Da resulterte også hogsten i forurensing av gytebekken i gangstiden for ørreten.

De ansvarlige i Jevnaker Allmenning var klar over problematikken og regleverket.

Hogstene ble politianmeldt av Naturvernforbundet i Oslo og Akershus (NOA), men ble henlagt av politiet.

Se videoen «Fra gytebekk tilgjørmefflod» av Lars Nilssen: <https://vimeo.com/474459314>

Som et resultat av denne og en del andre stygge kantsonehogster utarbeidet Statsforvalteren i Oslo og Viken et notat om kantsonehogster som senere er gjort gjeldende for resten av landet:

- Grunneier har etter vannressursloven plikt til å opprettholde tilstrekkelig kantvegetasjon langs vassdrag med årssikker vannføring.
- Kravet om opprettholdelse av kantvegetasjonen er ikke til hinder for at kantvegetasjonen kan høstes/skjøttes ved selektiv hogst. Forutsetningen er at høstingen ikke øker avrenningen til vassdraget eller medfører en endring i livsvilkår for planter og dyr. Det er den økologiske funksjonen til kantsonen som ikke skal endres.
- Det er kun Statsforvalteren som kan fritta fra plikten til å opprettholde kantvegetasjon. Det medfører en søknadsplikt før hogst.

Nok en kantsonehogst; Galtetalen i Lunner

Under den pågående hogsten i og ved Galtetalen er det ikke satt igjen noen form for kantvegetasjon langs bekken mellom Markatjernet og Galtetalsvannet

Et par hundre meter av denne viktige gyte og oppvekstbekken for ørreten i Markatjernet ligger blottet etter hogsten, bortsett fra granbar og annet avfall fra hogsten som ikke er fjernet fra selve bekkeløpet. En stor andel av de felte trærne i kantsonen er løvtrær.

Hogstmaskinen ser også ut til å ha kjørt tvers over bakkeløpet uten at det er anlagt noen bro.

En stor andel av de felte trærne i kantsonen er løvtrær.

Grovt brudd på vannressursloven

Bekken går midt i dette området.

GRØFTING OG MARKBEREDNING

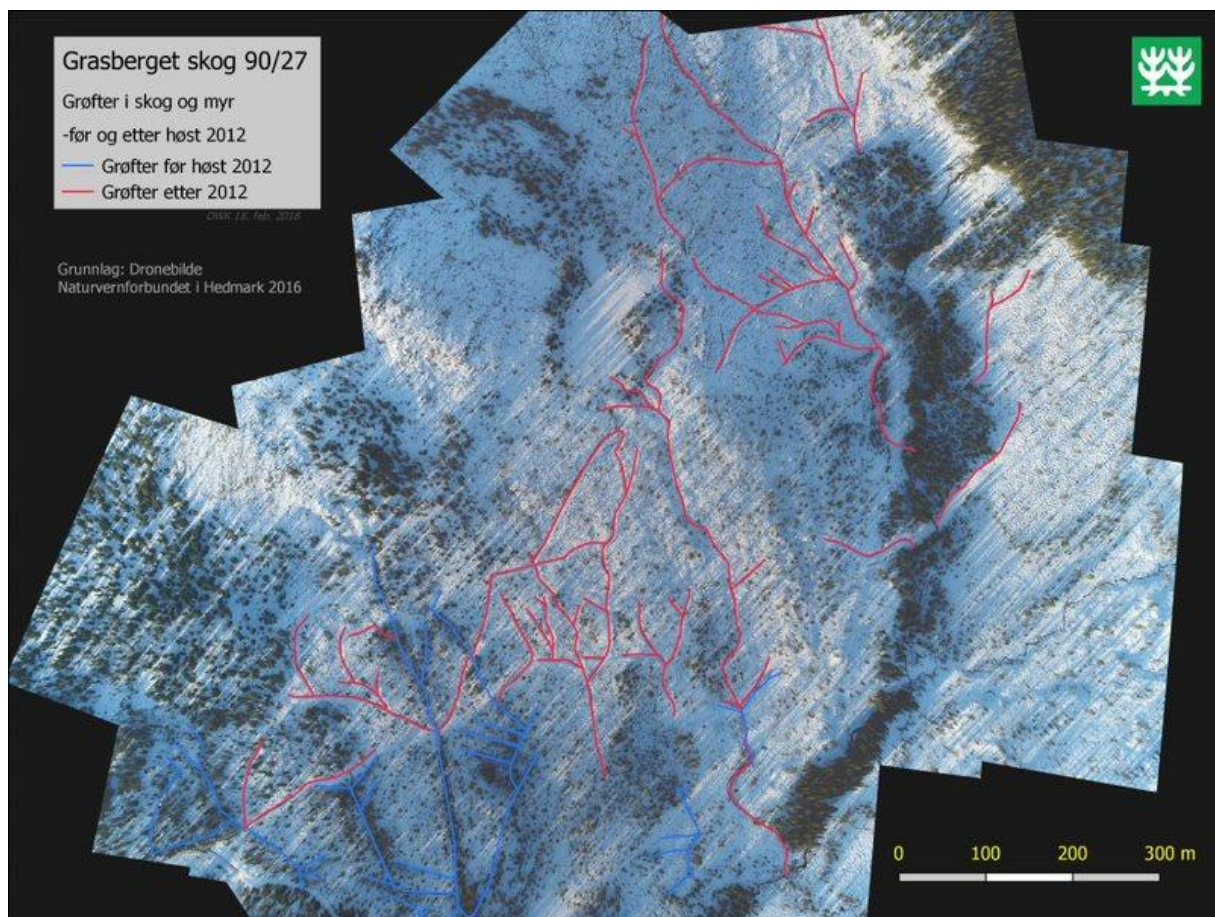
Eksempler på naturskadelige skogbrukstiltak i Innlandet

Grasberget i Elverum kommune: Nygrøftinga av myr

Naturvernforbundet i Hedmark (NiH), nå Naturvernforbundet i Innlandet, meldte i 2018 om omfattende nygrøfting med dype og brede grøfter på en eiendom ved Grasberget i Elverum kommune. Inngrepene har foregått i en periode fra 2012 – 2017, og er dokumentert med kart fra innsynsløsningene til Kilden, blant annet Høydedata (laserfoto) og egne dronebilder.

Inngrepet ble av NiH ansett som i strid med så vel skogbrukslovens bærekraftforskrift og Norsk PEFC skogstandard. Bærekraftforskriften forbyr nygrøfting av myr og sumpskog. PEFC gir en åpning for grøfterensk og suppleringsgrøfting. I 2021 ble også grøfterensk og suppleringsgrøfting forbudt (i forskriften, altså etter skogbruksloven) på arealer der det ikke er etablert produktiv skog.

Dette forbudet hadde ikke trådt i kraft da det ble grøftet i Grasberget, men NiH mente uansett at det her var snakk om omfattende nygrøfting. Det var forbudt både etter loven og PEFC før 2021. Det nye grøftesystemet var åpenbart langt mer omfattende, både i utstrekning og dybde/bredde på grøftene, enn det som med noen rimelighet kan kalles «suppleringsgrøfting» eller «grøfterensk». Noen grøfter var også ledet rett ut i bekk, i strid med standardens krav.

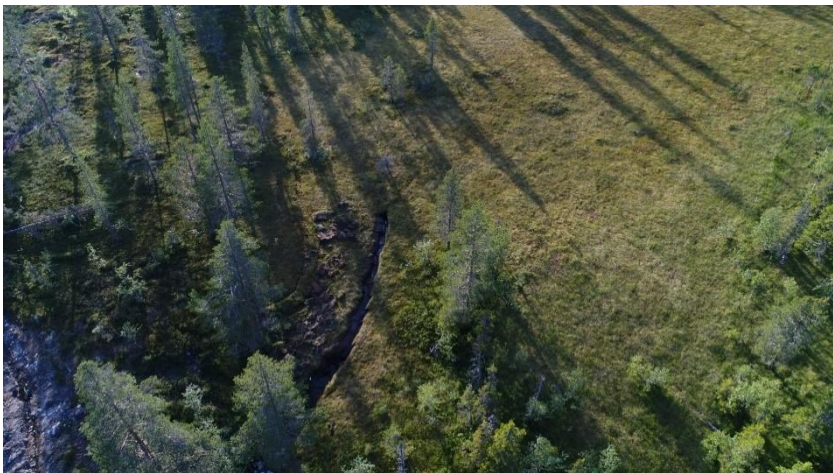
Bildet viser omfanget av grøfte-inngrepet. De omfattende hogstene på bildet ble gjennomført i i 2015/2016 av Nortømmer.

NiHs brev til kommunen m.fl. resulterte i et vedtak fra Elverum kommune der grøfting på snau myr og grøfting som forårsaker erosjon ble ansett som i strid med lovverket og pålagt slettet/utbedret. Pålegget omfattet ikke alle grøftene, men det ble samtidig stilt krav om sletting av ulovlig anlagte kjøreveier. På den annen side inviterte kommunen skogeier/Nortømmer til å søke om å få etablere en permanent vei i området. Argumentasjonen var at dette ville redusere behovet for kjøring i terrenget. Nortømmer på sin side innrømmet i utgangspunktet bare ett avvik, nemlig at grøftene var ledet ut i bekk. Da pålegget fra kommunen kom, ble dette bare delvis fulgt opp. Kommunen innskjerpet da overfor skogeier og Nortømmer at pålegget skulle følges, og truet med å trekke tilbake godkjenning av landbruksvei hvis dette ikke skjedde innen en ny frist. Etter dette har eiendommen skiftet eier, pålegget skal være oppfylt i august 2022 ifølge Elverum kommune.

Selv om Elverum kommune her fortjener honnør for å ha gjort noe uvanlig, nemlig å pålegge oppretting av denne typen ulovlige inngrep, er det en viktig erfaring at saken først etter fire år fikk en delvis løsning, og at kommunen åpenbart ikke ville påtalt inngrepet i det hele tatt uten at NiH hadde brukt store ressurser på dokumentasjon. Dette er ett av mange eksempler på at tilsyn utføres av Naturvernforbundet eller andre frivillige og ikke av den som etter loven er tilsynsmyndighet, nemlig kommunen.

Grøfterens????

Nygrøfting??

Utløp rett i bekken

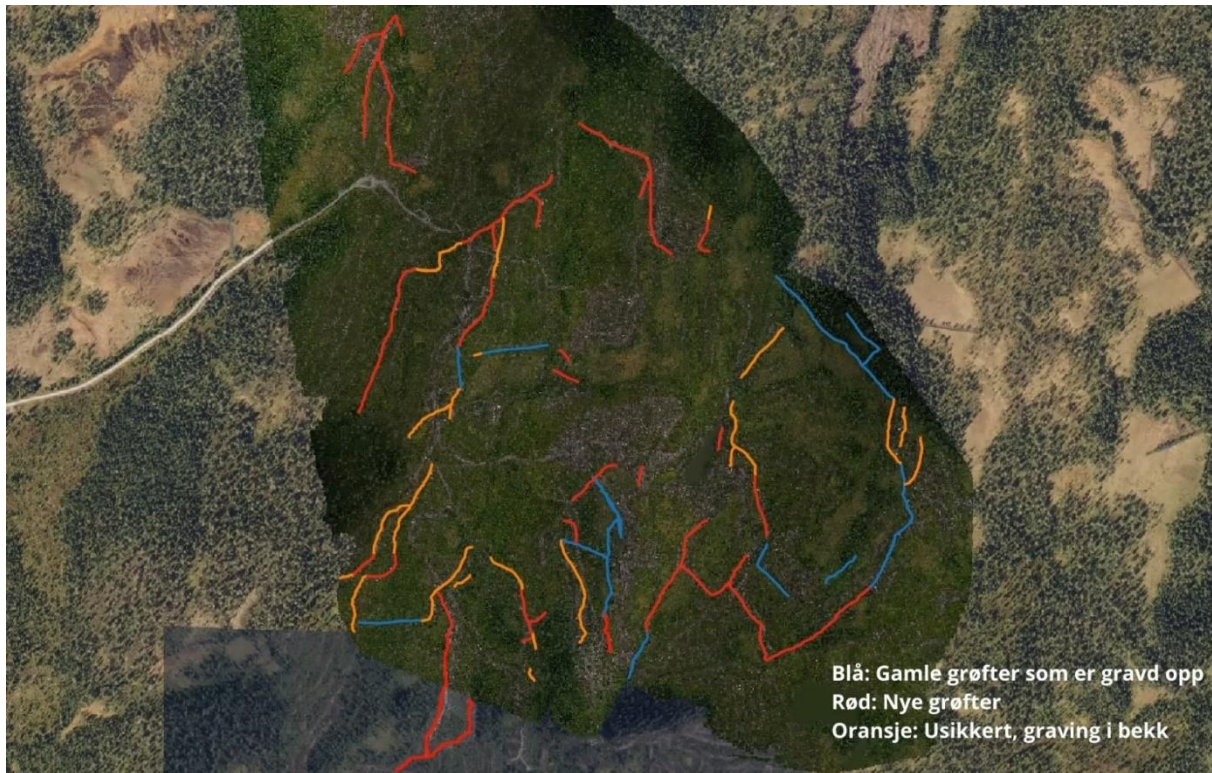
Vang almenning, Hamar kommune: Nygrøfting av myr, graving i bekkefar og markberedning i sumpskog

Høsten 2020 ble Naturvernforbundet i Innlandet (NINN) oppmerksom på et stort hogstfelt i Vang almenning i Hamar kommune, der det var omfattende ny grøfting, betydelige kjøreskader og omfattende markberedning på fuktig mark.

Det aktuelle hogstfeltet er av betydelig størrelse. På feltet er det gravd ut et omfattende system av grøfter, i stor utstrekning direkte i myr. Grøftene er både dype, brede og lange. Etter NINNs vurdering er det i stor grad snakk nygrøfting i bærekraftforskriftens forstand. Det er også gravd i bekker for å øke avrenningen, og det er brudd på vannressursloven om det ikke er innhentet dispensasjon. Dispensasjon er ikke omsøkt.

I tillegg er det omfattende kjøreskader over store deler av feltet, og noen av hjulsporene har åpenbart dannet nye bekkeløp, noe som er eksplisitt nevnt i forskriften. Kjøreskadene var ikke utbedret ett år etter hogst og grøfting, selv om forskriften krever at de skal utbedres «snarast råd». Markberedning, som går ut på å grave vekk humuslaget enten i flekker/groper eller i furer, er ikke regulert i forskriften. PEFC-standarden (slik den lød i 2019) sier at det ikke skal markberedes nær bekker eller i myr og sumpskog. En revidert standard trer i kraft i 2023, og der innføres vesentlig strengere og mer detaljerte bestemmelser for markberedning. NINN mener at mye av markberedningen er i strid med føringene som lå til grunn også i 2019.

I tillegg til egen fotodokumentasjon, fra drone og bakkenivå, har NINN anvendt satellittfoto (Sentinel) og annet offentlig tilgjengelig kartmateriale (bla. flyfoto fra Norge i bilder og laserfoto fra Kilden) som viser utviklingen i området. Dette er også lagt inn i GIS-programmet QGIS, som har gjort det mulig å vise utviklingen på en både detaljert og lett forståelig måte.

Saksgang: NINN har brukt store ressurser på å framskaffe og tilrettelegge dokumentasjon, en oppgave som burde tilligge offentlige myndigheter. Saken ble i første omgang meldt inn til Hedmarken interkommunale landbrukskontor, som omfatter Hamar. Etter befaring konkluderte landbrukskontoret med at Vang almenning har drevet et «røft skogbruk» og at flere forhold er kritikkverdige, blant annet markberedning i våte områder, men at det ikke er grunnlag for å gi pålegg eller gå videre med saken. Landbrukskontoret viser til at det har vært grøfter i området fra før (noe ingen bestrider, spørsmålet er hvor omfattende det gamle systemet var), men dokumenterer ikke dette på tross av NINNs forespørsel om nettopp det.

NINN forsøkte å klage på denne avgjørelsen, slik at Statsforvalter kunne komme inn i bildet. Man møtes da av følgende problem: **Siden landbrukskontoret ikke har utferdiget noe pålegg, er det ikke fattet vedtak i forvaltningslovens forstand. Slik loven tolkes både av landbrukskontoret og Statsforvalter innebærer dette at det ikke finnes klageadgang. En slik forståelse er faktisk stadfestet av Sivilombudet. En konsekvens er at om kommunen ikke foretar seg noe i en sak som meldes inn fra allmennheten, kan ikke saken bringes inn for Statsforvalteren, og kommunen blir dermed eneste og høyeste myndighet i miljø saker som gjelder skogbruket. Dette er en uholdbar situasjon i et demokratisk samfunn.**

Eneste mulighet for å komme videre med saken, var da politianmeldelse. Saken ble henlagt «etter bevisets stilling» av Innlandet politidistrikt. Henleggelsen ble klaget til Statsadvokaten, men den ble opprettholdt. Etter dette har NINN videreutviklet sin dokumentasjon, bla. ved hjelp av nye dronefoto og QGIS. Den nye dokumentasjonen ble oversendt alle involverte instanser høsten 2022 med anmodning om at man så på saken på nytt.

Politiet vil imidlertid ikke ta saken opp igjen, til tross for at det både er brakt inn nye momenter (brudd på vannressursloven) og utviklet mer sofistikert dokumentasjon om selve grøftingen. Politiet viser til landbrukskontorets første vurdering, som er og blir den eneste noen faginstans har foretatt i denne store saken. Politiet unnlot også å informere NINN om beslutningen, helt til Statsadvokaten minnet dem på det.

Landbrukskontoret har ikke svart pr. 12. januar. Det har derimot Statsforvalteren, som også ble koblet inn denne gangen fordi problemet med graving i bekker framstår tydeligere på nye dronebilder. Statsforvalteren, og da ved miljøavdelingen fordi det gjelder vannressursloven, forfølger den delen av saken, men framdriften er usikker.

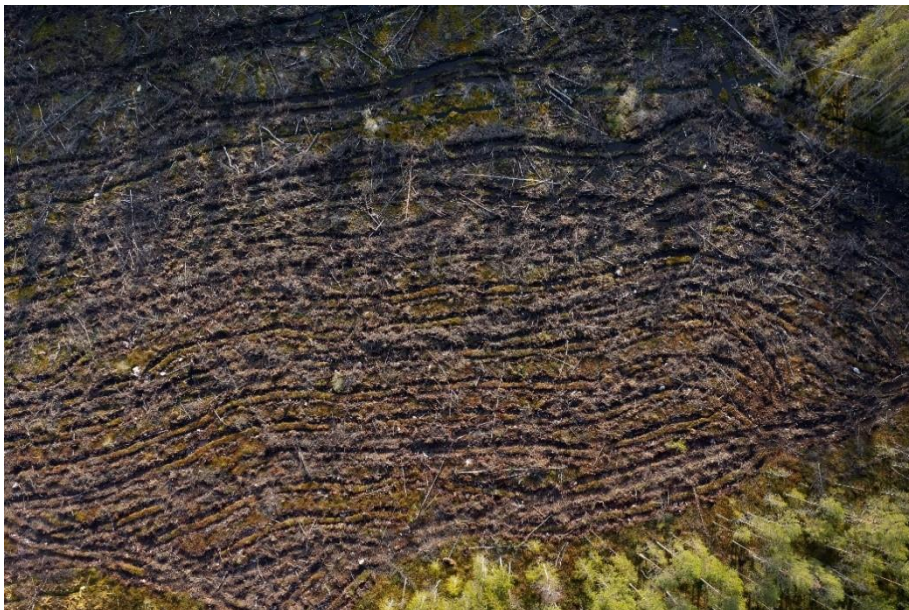
Konklusjon: Dette er et omfattende naturinngrep som etter NINNs oppfatning er i strid med flere lover. Likevel viser det seg nærmest umulig å få relevante myndigheter til å gå inn i saken, på tross av omfattende dokumentasjon som det har vært meget tidkrevende å framskaffe. NINN forstår at ulike myndigheter kan komme til andre konklusjoner enn NINN, men her har ingen vært villig til i det hele tatt å vurdere NINNs dokumentasjon på en seriøs måte. Dette, sammen med manglende klageadgang, viser at norsk skogbruk i stor grad drives uten muligheter til innsyn og kontroll.

Østersjøen, Åmot kommune: Markberedning

Markberedning er en praksis som blir mer og mer vanlig i Innlandet. Eksemplet her er fra et område nær Østersjøen i Åmot kommune, men det er nokså tilfeldig valgt blant en mengde mulige. Skogbrukslovens bærekraftforskrift nevner dessverre ikke markberedning, og pr. 2022 stiller også PEFC-standarden beskjedne krav. Dette bedres noe i den reviderte standarden som trer i kraft i 2023. Allerede nå sier imidlertid PEFC at sammenhengende furer skal unngås og at de normalt ikke skal være mer enn 20 cm dype. Det skal heller ikke markberedes i sumpskog. Vi mener at våre foto klart viser at furene i all hovedsak er «sammenhengende» og over store områder. De er også for det meste dypere enn 20 cm. Det aktuelle området er neppe klassifisert som «sumpskog», men våre foto viser inngrep i svært vått terreng.

Saken ble meldt til kommunen av Naturvernforbundet i Innlandet (NINN), men landbrukskontorets svarte at tiltaket ikke er i strid med PEFC-standardens krav. Det er interessant at kommune her refererer til PEFC-standarden i det hele tatt, ettersom myndighetene oftest avviser at de har noe ansvar for kontroll og håndhevelse av en privat sertifiseringsordning. PEFC nevnes riktig nok i bærekraftforskriften, men på en måte som er juridisk svært ullen og aldri har vært prøvd rettslig.

Ettersom NINN mener at minst to, kanskje tre, av standardens krav ikke er overholdt her, er det i prinsippet aktuelt å klage på kommunens vurdering. Sannsynligvis støter man da på samme problem som beskrevet over: Når kommunen ikke gir pålegg, er det ikke fattet et vedtak og forvaltningsloven gir da ikke klageadgang. Glommen Mjøsen Skog, som har utført tiltaket på vegne av skogeier, og som er ansvarlig for at standarden overholdes, har ikke svart. Saken blir uansett fulgt opp, selv om resultatet som vanlig er usikkert – i beste fall.

Skog- og myrgrøfting i Østfold

I dag er om lag en tredjedel av opprinnelig myrareal under tregrensa i Norge grøftet. I perioden 1950-93 forsvant om lag 180 km² myr og sumpskog i Østfold. Her var det 4,6 % myr- og torvmark omkring 1970, men arealet ble halvert til 2,2 % i løpet vel 40 år (Landskogtakseringen 1964-76; SSB arealstatistikk 2018).

Myrene vokser med 1 mm i året, vesentlig pga torvmoser, som binder mye karbon. Grøfting av myr og sumpskog, gir økt nedbrytning av torv og frigjør dermed mye CO₂ og metan. Dette nevnes ikke i «det grønne skiftet» og ved binding av karbon i skogene, som skogbruket heier fram. Myr og sumpskog holder på vann (svamp-effekt), som også bidrar til økt skogproduksjon i tørkeperioder, jf. sommeren 2018.

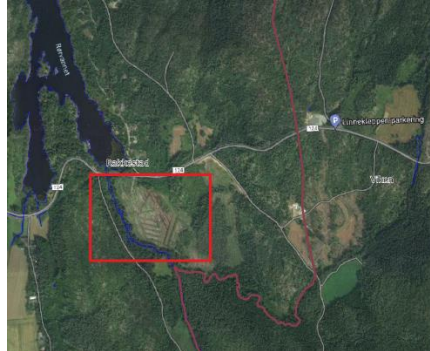
Nygrøfting av myr og sumpskog med sikte på skogproduksjon er nå *forbudt*. Det er ikke lenger tillatt å renske gamle grøfter eller å supplere med nye grøfter, der det *ikke* har blitt etablert *produktiv* skog etter første gangs grøfting.

Grøfting og flatehogst bidrar til økt forsuring og gir brunere vann pga mer utvasking av humus (rester etter nedbryting av organisk materiale). Restaurering av myr ved tetting av gamle grøfter utføres nesten utelukkende i etablerte verneområder og ikke i områder med skogproduksjon.

I Østfold² grøftes nå hogstflater i vanlig granskog, begrunnet med at et vannoverskudd etter at trærne er fjernet, er negativt for de nye granplantene på flata. Skogsgrøfting frigjør mye CO₂ og metan. De etablerte grøftene drenerer fortsatt etter at ny skog på stedet har nådd hogstklasse 4 (eldre produksjonsskog) og ennå skal vokse en del år før hogst. Grøfting i vanlig granskog gagnar derfor verken skogproduksjonen, klima eller skognatur. Det er bedre økonomi og økologi å beholde terrengets naturlige «svampeffekt», som over tid bedre holder på vannet og binder klimagasser.

Hogst og grøfterensk på Fuglenesseter i Rakkestad kommune

Hogst og grøfting foretatt i 2018 eller 2019. Påklaget til kommunen av Naturvernforbundet i Østfold i 2021, da etterfølgende grøfterensk ikke er utført i henhold til reglene i Norsk PEFC Skogstandard. Hogstfeltet er på ca 63.

Hogstfeltet var opprinnelig ei myr/sumpområde som trolig ble grøftet ut en gang omkring 1950. Det kom opp skog som ble avvirket av Glommen Skog en gang i perioden 2018 - 2019. Deretter ble området grøftet ca. 2020 – 2021. Grøftene er 3,5 – 5 meter brede og 1,5 – 2 m dype. De gamle grøftene ble opprinnelig ledet ut nordover i terrenget øst for Rørvannet. Dagens grøfter er ledet vestover og direkte ut i Rakkestadelva, og punkterer elvebredden på fire steder. I figur 2 nedenfor er det gamle grøftesystemet markert med røde streker lagt over georeferert dronebilde av dagens grøfter. Av figur 2 framgår det tydelig at dette er nygrøfting og ikke grøfterensk.

Figur 1. Dronefoto av det påklagede grøftesystemet. Det framgår av bildet at grumsete vann ledes direkte ut i Rakkestadelva. Dronefoto: Naturvernforbundet i Østfold.

Høgstfeltet grenser inn mot Rakkestadelva, som i Naturbase er registrert som en Svært viktig (A) naturtype (BN00103038). Elva har en bestand av edelkreps *Astacus astacus*. Krepesen er rødlistet som *sterkt truet* (EN), og trusselfaktorene er krepsepest, forurensing og habitatødeleggelse. Rakkestadelva er også drikkevannskilde for Rakkestad kommune.

Grøftingstiltaket avviker fra Kravpunkt 24 og 25 i Norsk PEFC Skogstandard, hvor det presiseres at grøfter ikke skal ledes ut i elver, bekker eller vann.

Figur 2. Georeferert dronfoto tatt 20. juni 2021 lagt over ortofoto fra Norgebilder tatt 9. april 2019. De røde strekene markerer det gamle grøftesystemet som er synlig på nevnte ortofoto i Norgebilder.no.

I tillegg til at grøfting er utført i strid med sertifiseringen, er det heller ikke gjensatt livsløpstrær i driftsområdet (randsonen mot elva kan ikke medregnes i driftsområdet).

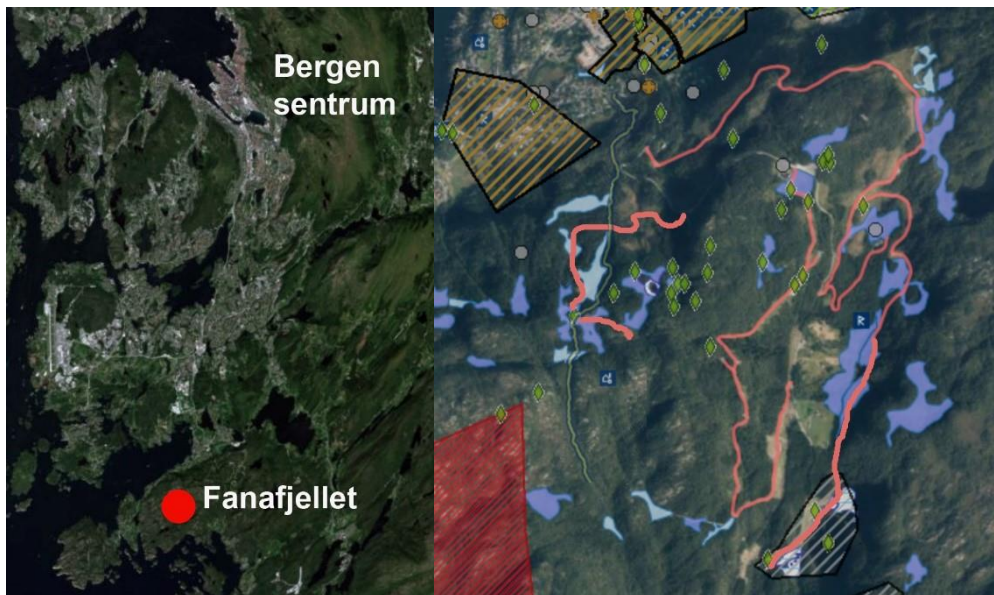

Figur 3. Vannbevegelse ut og inn av grøftesystemet ved varierende vannføring i elva medfører at grumsete vann «pumpes» ut i Rakkestadelva.

VEGBYGGING

4 veisaker i Bergensområdet

Skogsbilveier på Fanafjellet, Bergen kommune

Skogkledd fjellområde i Bergen sør med planteskog, kystfurskog, mye myr, kulturlandskap og kulturminner. Nordøst for Hisdalen naturreservat.

Skogsbilveier er anlagt på fyllinger iblandet byggeavfall. Ca. 17 km lengde, høyde opp til ca. 12 m. Ved siden av, og mellom veiene, er hele åssider er fylt opp av forurensede masser.

Fyllingene er til dels lagt gjennom myr og kystfurskog, der det ikke er drivverdig skog, og gjennom et regionalt viktig våtmarksområde (registrert i Bergen kommunes egne kartlag). Dype myrer er drenerte, og det er massiv spredning av svartelistede arter, som gyvel, hagelupin og parkslirekne.

Rødlistede arter: heistarr (NT), granmeis (VU), trolljordtunge (NT), gråspurv (NT).

Kirkevegen mellom Fana og Nordvik er ødelagt på to punkter. Veifaret har usikker datering, men er sannsynligvis fra middelalderen, og ville dermed vært klassifisert som automatisk fredet kulturminne.

Dette er brudd på en rekke lover og forskrifter. Noen av veistykkene er bygget helt uten søknad, andre er bygget *etter* avslag på veisøknad. Oppsummert strekker lovbruddene seg over en rekke felt:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven)
- Lov om kulturminner, kap 2 Automatisk fredete kulturminner
- Lov om folkehelsearbeid (Folkehelseloven), §4 og kap 3
- Forskrift om fremmede organismer (FOR-2015-06-19-716 Klima- og miljødepartementet); Kap. 1-8 og Vedlegg 1- Organismer som det er forbudt å innføre, sette ut og omsette, jf. §5 og §91.
- Forskrift om bærekraftig jordbruk, §5
- Plan- og bygningsloven

- Naturmangfoldsloven
- Vannressursloven
- Forskrift om bygging av landbruksvei
- Skogbruksloven

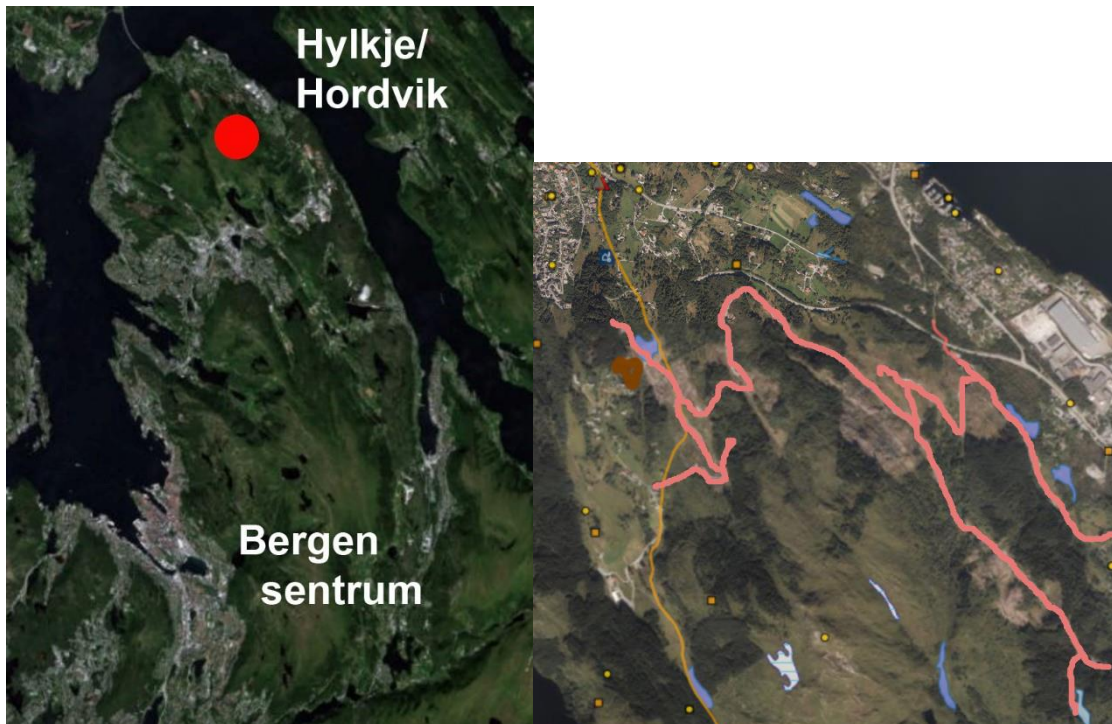
Saken ble anmeldt av Hordnesskogens Venner og Naturvernforbundet Hordaland november 2018. Ble henlagt av Politidistrikt Vest og Statsadvokaten, deretter påklaget til Riksadvokaten, som beordret etterforskning. Saken etterforskes fremdeles, samtidig som Landbruksetaten godkjenner veipartier og deler ut offentlig tilskudd til aktørene.

Pågående arbeid, med oppstart ca. 2014.

Ansvarlige: Flere grunneiere i veilaget Fanafjellet Veglag, deriblant Opplysningsvesenets fond, som forvalter kirkens eiendommer. Entreprenør: Skogsvei Vest/Åsane Sand og singel. Planleggingsfirma: FanAgro.

Skogsbilveier i Hylkje/Hordvik, Bergen kommune

Skogkledd fjellområde rundt fjellet Vetten i Bergen nord. Planteskog, blandingskog, kulturlandskap, beitemark og myr, bart fjellområde på toppen.

Skogsbilveier lagt på overdimensjonerte fyllinger iblandet byggeavfall. Landskapsendring som følge av massedumping utenfor veiareal, hele dalsider fylt opp. Ca. 13 km. lengde.

Veifyllingene er noen steder lagt langs myr, der avrenning fra fyllinger går rett i myrene. En del av veianlegget mangler tillatelse overhodet. Spredning av svartelistede arter som gyvel og parkslirekne. Rødtelistede arter i området: Granmeis (VU), gråspurv (NT), tårnseiler (NT).

Kulturminnet Den Trondhjemske Postveien er ødelagt på flere punkter.

Brudd på følgende lover/forskrifter:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven)
- Lov om kulturminner
- Forskrift om fremmede organismer (FOR-2015-06-19-716 Klima- og miljødepartementet); Kap. 1-8 og Vedlegg 1- Organismer som det er forbudt å innføre, sette ut og omsette, jf. §5 og §91.
- Forskrift om bærekraftig jordbruk, §5
- Plan- og bygningsloven
- Naturmangfoldsloven
- Forskrift om bygging av landbruksvei
- Skogbruksloven

Saken ble anmeldt av Naturvernforbundet Hordaland mai 2019. Ble henlagt av Politidistrikt Vest og Statsadvokaten, deretter påklaget til Riksadvokaten, som beordret etterforskning. Saken etterforskes fremdeles, mens Statsforvalteren godkjenner veipartier.

Pågående aktivitet på anlegget, påbegynt ca. 2013.

Ansvarlige: Flere grunneiere i veilaget Vetten rundt. Entreprenør: Skogsvei Vest/Åsane Sand og singel. Planleggingsfirma: FanAgro.

Skogsbilveier på Rødlandshaugen, Osterøy kommune

Høydedrag med løvskog, myr, planteskog, beitemark og kulturlandskap med kulturminner.

Skogsbilvei på fyllinger iblandet mye byggeavfall; betong, asfalt, teglstein, plast m.m., samt store mengder dyremøkk. Bredde på fyllinger langt over tillatt veibredde, og høyde opptil ca. 5 meter. Nærmere 9 km. er prosjektert totalt i området.

Fyllinger er lagt gjennom myrer, der myrene er kuttet og blir drenerte. Store mengder jordmasser med dyremøkk ble fylt over og dekket både en bekk og automatisk fredede kulturminner (rydningsrøyser).

Brudd på følgende lover/forskrifter:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven)
- Lov om kulturminner, kap 2 Automatisk fredete kulturminner
- Forskrift om bærekraftig jordbruk, §5
- Plan- og bygningsloven
- Naturmangfoldsloven
- Vannressursloven
- Forskrift om bygging av landbruksvei
- Skogbruksloven

Prosjekt påbegynt ca. 2015

Ansvarlige: G.nr.48, br.nr. 4. Rollandsvegen veglag. Del av omsøkt veianlegg med 28 interessenter. Entreprenører: Vassbakk & Stol m.fl. Planleggingsfirma: Bergen og Hordaland Skogselskap v/Tormod Skeide Jacobsen.

Skogsbilvei ved Smogakampen i Bergen kommune

Høydedrag mellom dalførene Bontveit og Hausdalen, med planteskog, myr og løvskog, tett på det vernede Osvassdraget med elvemusling. Andre rødlistede arter i området: Båndkorsnebb (VU), stær (NT), gjøk (NT), mulig hul eik.

Veifylling av byggeavfall, store mengder asfalt, betong, bildekk m.m. Det er sprengt ut i terrenget langt utover veibredde, deretter er flater og vei dekket med knust asfalt. Det er gjort forsøk på å kamuflere opphavet til store mengder betong ved å oppgi falskt hentested.

Veien er lagt gjennom myr og i myrkant. En mulig hul eik er delvis kvestet og omkranset av masser. Mengden masser fører til risiko for avrenning til vassdraget.

Brudd på følgende lover/forskrifter:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven)
- Forskrift om bærekraftig jordbruk, §5
- Plan- og bygningsloven
- Naturmangfoldsloven
- Vannressursloven
- Forskrift om bygging av landbruksvei
- Skogbruksloven

Anmeldt av Naturvernforbundet Hordaland november 2020. Delvis godkjent av Statsforvalteren Vestland avd. landbruk, september -22.

Pågående prosjekt – påbegynt ca. 2015.

Ansvarlige: Flere grunneiere i Smogakampen Veglag. Entreprenør: Skogsvei Vest/Åsane Sand og singel. Planleggingsfirma: FanAgro.

Bilder fra utviklingen i prosjektet ved Etat for landbruk, Bergen:
<https://www.bergen.kommune.no/politikere-utvalg/api/fil/bk360/4379881/Bilder-fra-Smogakampveien-og-Smogakampen-Snutt>

NOA kjemper mot nye skogsbilveier i Marka

Tre nye skogsbilveier er planlagt i Østmarka og Sørmarka. Veiene vil innebære omfattende terrenginngrep i viktige natur- og friluftslivsområder. NOA mener veiene ikke kan godkjennes uten reguleringsplan og påfølgende avveining mot markalovens formål.

Nordre Follo kommune har godkjent søknad om bygging av 5,3 km skogsbilvei inn i et sentralt turområde, innenfor markagrensa og Markalovens virkningsområde. Klage fra Naturvernforbundet i Oslo og Akershus (NOA) ble avvist av kommunen og av Statsforvalteren. Byggingen ble igangsatt lenge før klager ble underrettet om avgjørelsen

Naturvernforbundet anså at saksgangen i kommunen ikke fulgte lovverket. Større inngrep, også skogsbilveier, skal behandles i reguleringsplan for å få til medvirkning saker som angår natur og miljø. Før jul i 2022 fikk NOA medhold i et krav om midlertidig forføyning. Anleggsarbeidene ble stanset i påvente av rettssak. Saken kom opp til doms i januar 2023. Der fikk NOA kjennelse for at veisøknaden skulle ha utløst reguleringsplan, men den midlertidige forføyningen, som stanset anleggsarbeidet, ble ikke videreført. Dette er påklaget til Lagmannsretten av NOA.

Kommunen og Statsforvalteren mener at et så omfattende inngrep kan gjennomføres uten at allmennheten gis anledning til å uttale seg. Fra Statsforvalteren vises det til at offentlige etater blir forespurt på forhånd, men bryr seg ikke om mangelen på innsyn og medvirkning i viktige spørsmål om forvaltning av markanaturen.

Veibyggingen ble påbegynt lenge før NOA fikk vite at klagen var avvist. Foto: NOA

NATURVERNFORBUNDETS KRAV

- **Det må gjennomføres nye, næringsuavhengige og dokumenterbare naturregistreringer av all skog som er aktuell for hogst**
- **Det må innføres søknadsplikt for hogst for å unngå ytterligere skade på våre siste naturskoger**
- **Midlertidig bevaring av all naturskog inntil registreringene er gjennomført og vernearbeidet slutført**
- **Igangsetting av arbeid med en ny skoglov som likestiller hensyn til natur og miljø med næringsinteressene, og som sikrer innsyn og medvirkning i skogforvaltningen**